

กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาค
กลาง

โดย
นางสาวปิยะนุช ศรีนุวัตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอใน
เขตภาคกลาง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE SUPERVISION PROCESS OF THE ADMINISTRATOR AND EDUCATIONAL
QUALITY OF DISTRICT LEARNING ENCOURAGEMENT CENTERS IN THE
CENTRAL REGION

By
MISS Piyanuch SORNNUWAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education EDUCATIONAL ADMINISTRATION

Department of Educational Administration

Silpakorn University

Academic Year 2022

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ ภาระบวการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์
ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

โดย นางสาวปิยะนุช ศรีนุวัตร

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา ว่างนอมศักดิ์
รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธุ์)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุตา เตียเจริญ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา ว่างนอมศักดิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาธร ทรัพย์รวงทอง)

620620018 : การบริหารการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร, คุณภาพการศึกษา

นางสาว ปิยะนุช ศรีนุวัตร: กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง 2) คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จำนวน 132 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และ ครู กศน. จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 264 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารตามที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกำหนด กับคุณภาพการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการนิเทศของผู้บริหารของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ด้านศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านปฏิบัติการนิเทศ ด้านสรุปผลการนิเทศ และด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ตามลำดับ

2. คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา และด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ ตามลำดับ

3. กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง

620620018 : Major EDUCATIONAL ADMINISTRATION

Keyword : supervision process, educational quality

MISS Piyanuch SORNNUWAT : THE SUPERVISION PROCESS OF THE ADMINISTRATOR AND EDUCATIONAL QUALITY OF DISTRICT LEARNING ENCOURAGEMENT CENTERS IN THE CENTRAL REGION Thesis advisor : Associate Professor Vorakarn Suksodkiew, Ph.D.

The objectives of this research were to determine 1) administrator's supervision process of district learning encouragement centers in the central region 2) educational quality of district learning encouragement centers in the central region and 3) the relationship between administrator's supervision process and educational quality of district learning encouragement centers in the central region. The sample of this research consists 132 of district learning encouragement centers in the central region. The two respondents from each district learning encouragement centers consists of a director or acting director and a teacher, with the total of 264. The research instrument was a questionnaire regarding administrator's supervision process, based on the concept of Office of the Non-Formal and Informal Education and educational quality, based on the concept of Announcement of the Ministry of Education, Thailand. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research findings revealed that:

1. Administrator's supervision process for district learning encouragement centers in the central region as a whole was at the high level. The arithmetic mean ranking for each factor from the highest to the lowest were as follows; the plans of supervision and options defining, the study of current problems and needs, the process of supervision, the conclusion of supervision and the creation of supervision tools, respectively.

2. Educational quality of district learning encouragement centers in the central region as a whole was at the high level. The arithmetic mean ranking for each factor from the highest to the lowest were as follows; quality of centers management, quality of education management and the quality of learners/service receiver, respectively.

3. The relationship between administrator's supervision process and educational quality of district learning encouragement centers were in a high correlation with a significance level at .01.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังณอมศักดิ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.วราเสฏฐ์ เกษีสังข์ ดร.จันทร์พิมพ์ วงศ์ประชารัตน์ นางสาวบุศรา แพทย์รัตน์ นางสาวชนากานต์ สายหมี และนางศิรินทร์ทิพย์ อินทะนาม ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครู กศน. ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลางทุก ท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณกำลังใจจากครอบครัวและกัลยาณมิตร ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร รุ่นที่ 38 ทุกท่าน ที่ได้มอบกำลังใจ ให้คำปรึกษา และให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเพื่อทดแทนพระคุณบิดา มารดา บุรพคณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ อบรมสั่งสอน และหล่อหลอมคุณงามความดี ให้กับผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

นางสาว ปิยะนุช ศรีนุวัตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
ปัญหาของการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ข้อคำถามของการวิจัย	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	9
ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	13
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	15
กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร.....	15
ความหมายการนิเทศการศึกษา	15
จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา.....	18
หลักการนิเทศการศึกษา.....	20
ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา.....	22
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศการศึกษา.....	24

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ	26
คุณภาพการศึกษา.....	33
ความหมายของคุณภาพการศึกษา.....	33
ความสำคัญของการกำหนดมาตรฐานการศึกษา	34
แนวคิดการกำหนดมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	36
คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	40
ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง.....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
งานวิจัยในประเทศ.....	51
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	56
สรุป.....	59
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	60
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	60
ระเบียบวิธีวิจัย	61
แผนแบบการวิจัย.....	61
ประชากร	61
กลุ่มตัวอย่าง.....	61
ผู้ให้ข้อมูล.....	62
ตัวแปรที่ศึกษา.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	67

สรุป.....	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	69
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในเขต ภาคกลาง	71
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ...	78
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพ การศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง.....	85
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
สรุปผลการวิจัย	88
การอภิปรายผล	89
ข้อเสนอแนะ.....	97
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	97
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	98
รายการอ้างอิง.....	99
ภาคผนวก.....	105
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ และรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ เครื่องมือ	106
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย	109
ภาคผนวก ค หนังสือขอทดลองเครื่องมือ และรายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ ..	118
ภาคผนวก ง การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	121
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และรายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ใน การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	127
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	135
ประวัติผู้เขียน.....	145

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร/จังหวัดในเขตภาคกลาง	4
ตารางที่ 1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร/จังหวัดในเขตภาคกลาง (ต่อ).....	5
ตารางที่ 2 ร้อยละของผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขตในเขตภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564.....	6
ตารางที่ 3 ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจังหวัด	62
ตารางที่ 4 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	70
ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวม (X_{tot}).....	72
ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X_1).....	73
ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก (X_2)	74
ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X_3).....	75
ตารางที่ 9 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านปฏิบัติการนิเทศ (X_4).....	76
ตารางที่ 10 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านสรุปผลการนิเทศ (X_5).....	77
ตารางที่ 11 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวม (Y_{tot}).....	78

ตารางที่ 12 คำมีขมิ้มเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y ₁).....	79
ตารางที่ 13 คำมีขมิ้มเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา (Y ₂)	81
ตารางที่ 14 คำมีขมิ้มเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา (Y ₃) 83	
ตารางที่ 15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษา ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง.....	86

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติของประเทศไทยถูกฉายภาพให้เห็นชัดและทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด -19 โดยพบว่าคนจนและผู้ด้อยโอกาสได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงมากกว่าประชากรทั่วไปเนื่องจากกลุ่มดังกล่าวไม่มีเงินออมและขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน มีโอกาสถูกเลิกจ้างงานได้ง่าย อีกทั้งยังมีความเสี่ยงทางสุขภาพสูงจากการใช้บริการขนส่งสาธารณะและการมีที่อยู่อาศัยที่มีสภาพแออัดไม่ถูกสุขลักษณะ โดยไม่สามารถเข้าถึงอุปกรณ์สำหรับป้องกันและควบคุมโรคได้เท่าผู้ที่มีฐานะดี ในขณะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังอาจนำมาซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล เนื่องจากขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ ขาดทักษะดิจิทัล ขาดทุนในการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะทำให้ยิ่งขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ การเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอบรมพัฒนาทักษะ หรือกระทั่งการได้รับมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐ¹ โลกในปัจจุบันเป็นความท้าทายที่องค์กรต่าง ๆ จะต้องปรับปรุงเพื่อให้ทันต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มิเช่นนั้นจะเป็นองค์กรที่ล้าหลัง ถ้าเป็นองค์กรภาครัฐก็จะไม่สามารถสร้างประสิทธิภาพในการทำงานและการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าใกล้เคียงกับนานาประเทศได้ หากเป็นองค์กรธุรกิจเอกชนก็ไม่สามารถแข่งขันเพื่อทำกำไรสูงสุดได้จนในที่สุดอาจอยู่ไม่รอดและต้องปิดกิจการไปในที่สุด² การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และจะต้องสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป ทั้งนี้ ต้องอาศัยความร่วมมือขอปร่วมกันในระดับประเทศ และระดับสถานศึกษา โดยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) หลักสูตร สื่อการสอนและเทคโนโลยี 2) การประเมินผลผู้เรียน 3) การพัฒนาครู 4) การประเมินคุณภาพสถานศึกษา และ 5) การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา³ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ถือเป็นเรื่อง

¹ "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570)." **ราชกิจจานุเบกษา** (1 พฤศจิกายน 2565):11.

² สุมิตร สุวรรณ, **กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กร**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป, 2565), 101 - 102.

³ รัตนา ดวงแก้ว, "การพัฒนาคุณภาพการศึกษา," ใน **ประมวลสาระชุดนโยบายการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หน่วยที่ 11** (นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556), 12.

สำคัญที่จะต้องทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของบุคคลแต่ละคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ เพื่อให้เป็นคนรู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักการแก้ไขปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถานศึกษาเป็นหลัก เนื่องด้วยสถานศึกษาคือหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาแก่ประชาชน⁴

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อให้สามารถแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถรู้เท่าทันและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ⁵ สถานศึกษาจะจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ การกำหนดภารกิจของสถานศึกษาที่ชัดเจน การกำกับติดตามงานสม่ำเสมอ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การมีความเป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ทั้งครูและผู้บริหาร มีการสร้างโอกาสในการเรียนรู้และให้เวลาผู้เรียน มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด และปลอดภัย มีการจัดหลักสูตรที่ชัดเจนสอดคล้องกับเป้าหมาย มีการใช้กลวิธีในการประเมินที่หลากหลาย มีการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ พัฒนางานอยู่บนพื้นฐานของงานวิชาการและการวิจัย ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างเต็มที่และมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ⁶

⁴ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต** (กรุงเทพฯ: รังษีการพิมพ์, 2561), 1.

⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579** (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560), 1.

⁶ สำนักทดสอบทางการศึกษา, **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2561), 4.

ปัญหาของการวิจัย

ประเทศไทยประสบความสำเร็จในหลายด้าน และมีอีกหลายด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป เช่น ด้านคุณภาพการศึกษา ผลการพัฒนาอย่างไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย ส่วนประเด็นคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น ด้านประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งมีอยู่จำนวนมาก เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและลดภาระงบประมาณ ซึ่งการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อการศึกษาค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ แต่การใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการจัดการศึกษา และพัฒนาครูค่อนข้างน้อย⁷ ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เรียน ผู้รับบริการ งบประมาณ และบุคลากรที่ปฏิบัติงาน รวมถึงปัจจัยในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ความพร้อมด้านเทคโนโลยี สื่อ สารสนเทศ ศักยภาพของคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงาน และภาคีเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการศึกษาทั้งสิ้น ประกอบกับสภาพบริบท ความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน ท้องถิ่น ส่งผลทำให้คุณภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษา และคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน⁸ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน จากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 พบว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร/จังหวัดในเขตภาคกลาง ผ่านเป้าหมายขั้นสูง (คะแนนเฉลี่ย 39.90 ขึ้นไป) จำนวน 8 แห่ง และไม่ผ่านเป้าหมาย (คะแนนเฉลี่ย

⁷ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560), ง - จ.

⁸ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, แนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต (กรุงเทพฯ: รัชการพิมพ์, 2561), 1.

ต่ำกว่า 39.28) จำนวน 10 แห่ง⁹ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 พบว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร/จังหวัดในเขตภาคกลาง ผ่านเป้าหมายขั้นสูง (คะแนนเฉลี่ย 39.90 ขึ้นไป) จำนวน 8 แห่ง และไม่ผ่านเป้าหมาย (คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 39.28) จำนวน 10 แห่ง¹⁰ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร/จังหวัดในเขตภาคกลาง

สำนักงาน กศน.กทม./จังหวัด	ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563		ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564	
	คะแนนเฉลี่ย	การประเมิน	คะแนนเฉลี่ย	การประเมิน
กทม.	41.02	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง	40.27	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง
กาญจนบุรี	38.13	ไม่ผ่านเป้าหมาย	36.71	ไม่ผ่านเป้าหมาย
ชัยนาท	37.31	ไม่ผ่านเป้าหมาย	38.41	ไม่ผ่านเป้าหมาย
นครปฐม	38.72	ไม่ผ่านเป้าหมาย	34.78	ไม่ผ่านเป้าหมาย
นนทบุรี	44.44	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง	44.67	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง
ปทุมธานี	39.99	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง	40.55	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง
ประจวบคีรีขันธ์	38.09	ไม่ผ่านเป้าหมาย	36.69	ไม่ผ่านเป้าหมาย
พระนครศรีอยุธยา	37.37	ไม่ผ่านเป้าหมาย	37.41	ไม่ผ่านเป้าหมาย
เพชรบุรี	38.74	ไม่ผ่านเป้าหมาย	37.57	ไม่ผ่านเป้าหมาย
ราชบุรี	37.73	ไม่ผ่านเป้าหมาย	36.59	ไม่ผ่านเป้าหมาย
ลพบุรี	34.16	ไม่ผ่านเป้าหมาย	34.25	ไม่ผ่านเป้าหมาย

⁹ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, "หนังสือที่ ศธ 0210.130/2304 เรื่องแจ้งผลการดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ," 20 เมษายน 2564.

¹⁰ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, "หนังสือที่ ศธ0210.130/6130 เรื่องแจ้งผลการดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ," 3 พฤศจิกายน 2564.

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร/จังหวัดในเขตภาคกลาง (ต่อ)

สำนักงาน กศน. กทม./จังหวัด	ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563		ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564	
	คะแนนเฉลี่ย	การประเมิน	คะแนนเฉลี่ย	การประเมิน
สมุทรปราการ	42.46	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง	41.68	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง
สมุทรสงคราม	42.75	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง	41.21	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง
สมุทรสาคร	41.15	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง	41.87	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง
สระบุรี	36.67	ไม่ผ่านเป้าหมาย	36.44	ไม่ผ่านเป้าหมาย
สิงห์บุรี	38.96	ไม่ผ่านเป้าหมาย	38.96	ไม่ผ่านเป้าหมาย
สุพรรณบุรี	42.33	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง	40.90	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง
อ่างทอง	41.21	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง	42.04	ผ่านเป้าหมายขั้นสูง

จากตารางที่ 1 หากพิจารณาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร/จังหวัดในเขตภาคกลาง พบว่าคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ต่ำกว่า คะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 10 จังหวัด ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร, สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด, นครปฐม, ประจวบคีรีขันธ์, เพชรบุรี, ราชบุรี, สมุทรปราการ, สมุทรสงคราม, สระบุรี และสุพรรณบุรี

นอกจากนี้ สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง ได้สรุปผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขตในเขตภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และยังพบปัญหาอยู่หลายจุด¹¹ ดังตารางที่ 2

¹¹ สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง, "สรุปผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2564 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคกลาง," 4 พฤศจิกายน 2564.

ตารางที่ 3 ร้อยละของผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขตในเขตภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

มาตรฐาน	ระดับคุณภาพ				
	กำลังพัฒนา	ปานกลาง	ดี	ดีเลิศ	ยอดเยี่ยม
มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน					
1.1 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	19 9.90	44 22.92	5 2.60	50 26.04	74 38.54
1.2 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ติดตามที่สถานศึกษากำหนด	0	0	0	73 38.02	119 61.98
1.3 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น	4 2.08	17 8.86	9 4.69	113 58.85	49 25.52
1.4 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการสร้างสรรค์งาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม	2 1.04	44 22.92	19 9.90	73 38.02	54 28.12
1.5 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	0	2 1.04	37 19.27	91 47.40	62 32.29
1.6 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสุขภาวะทางกาย และสุนทรียภาพ	1 0.52	7 3.65	27 14.06	95 49.48	62 32.29
1.7 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการอ่านการเขียน	0	3 1.56	17 8.86	83 43.23	89 46.35
1.8 ผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานนำความรู้ ทักษะพื้นฐานที่ได้รับไปใช้ หรือประยุกต์ใช้	5 2.60	9 4.69	0	82 42.71	96 50.00
มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษา					
2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น	0	22 11.46	7 3.65	133 69.27	30 15.62

ตารางที่ 2 ร้อยละของผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขตในเขตภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ต่อ)

มาตรฐาน	ระดับคุณภาพ				
	กำลังพัฒนา	ปานกลาง	ดี	ดีเลิศ	ยอดเยี่ยม
2.2 สื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้	1 0.52	26 13.54	10 5.21	112 58.33	43 22.40
2.3 ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0	11 5.73	4 2.08	114 59.38	63 32.81
2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ	0	1 0.52	3 1.56	113 58.85	75 39.07
มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา					
3.1 การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม	0	2 1.04	3 1.56	35 18.23	152 79.17
3.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	0	4 2.08	2 1.04	72 37.50	114 59.38
3.3 การพัฒนาครู และบุคลากรของสถานศึกษา	1 0.52	1 0.52	2 1.04	43 22.40	145 75.52
3.4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ	0	2 1.04	2 1.04	57 29.69	131 68.23
3.5 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการทำงานดำเนินงานของสถานศึกษา	0	5 2.60	7 3.65	85 44.27	95 49.48
3.6 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด	0	4 2.08	2 1.04	85 44.27	101 52.61
3.7 การส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	0	8 4.17	1 0.52	74 38.54	109 56.77
3.8 การส่งเสริม สนับสนุน การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	0	28 14.58	12 6.25	101 52.61	51 26.56
3.9 การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษา	36 18.75	56 29.17	22 11.46	55 28.64	23 11.98

จากตารางที่ 2 พบว่า มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 1.1 ผู้เรียน การศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา, มาตรฐานที่ 1.3 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น และมาตรฐานที่ 1.4 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถ ในการสร้างสรรค์งาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับยอดเยี่ยม ต่ำกว่าร้อยละ 50 และพบว่า มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3.5 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา, มาตรฐานที่ 3.8 การส่งเสริม สนับสนุน การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และมาตรฐานที่ 3.9 การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษา มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับยอดเยี่ยม ต่ำกว่าร้อยละ 50

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาผลการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอนิคมพัฒนา ที่ควรพัฒนา ผู้วิจัยจึงตระหนักและสนใจศึกษากระบวนการนิเทศของผู้บริหาร กับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอนิคมพัฒนา ว่าอยู่ในระดับใด และมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริม การเรียนรู้อำเภอนิคมพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย และสามารถตอบปัญหาดังกล่าวได้ชัดเจน ผู้วิจัยจึง กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอนิคมพัฒนา
2. เพื่อทราบคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอนิคมพัฒนา
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษา

ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอนิคมพัฒนา

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดข้อคำถามสำหรับการวิจัยไว้ ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอนิคมพัฒนา อยู่ใน ระดับใด
2. คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอนิคมพัฒนา อยู่ในระดับใด
3. กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอนิคมพัฒนา มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานทางการวิจัยไว้ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง อยู่ในระดับปานกลาง
2. คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง อยู่ในระดับปานกลาง
3. กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์กัน

ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเชิงระบบของลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) ที่มีแนวคิดว่าคุณลักษณะขององค์การเชิงระบบประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (inputs) กระบวนการ (Transformation Process) และผลผลิต (outputs) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้มีความสัมพันธ์ ซึ่งกันและกัน โดยจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปไม่ได้และจะทำงานร่วมกันเป็นวงจร หากส่วนใดส่วนหนึ่ง มีปัญหาก็จะมีผลกระทบต่อส่วนอื่นที่มีปัญหาไปด้วย โดยธรรมชาติของระบบจะต้องมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ระบบดำรงคงอยู่ไปได้ นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (environment) ทั้งภายนอกและภายในขององค์กร และสร้างผลผลิตกลับคืนมา ในระบบการบริหารจัดการศึกษา ปัจจัยนำเข้า (Inputs) คือ นโยบายการศึกษา บุคลากรงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อนำปัจจัยสู่กระบวนการ (Transformation Process) ของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การบริหาร กระบวนการจัดการศึกษา และกระบวนการนิเทศ ให้ได้ผลผลิต (Outputs) คือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหาร คุณภาพการศึกษา โดยมีข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เพื่อนำไปสู่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อม (environment) ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและภูมิศาสตร์¹²

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารนั้น มีนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ดังนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กำหนดว่า กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ 2) วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก 3) สร้างสื่อและเครื่องมือการ

¹² Fred C. Lunenburg and Allen C. Ornstein, **Educational Administration: Concepts and Practices**, 7th ed. (Thousand Oaks: SAGE Publications, 2021), 23-25.

นิเทศ 4) ปฏิบัติการนิเทศ และ 5) สรุปผลการนิเทศ¹³ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน 2) การวางแผนและจัดทำโครงการนิเทศ และ 3) การดำเนินงาน และ 4) การประเมินผล การนิเทศ¹⁴ นิตยา เปลื้องนุช กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนการนิเทศ 2) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ 3) ดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ 4) การสร้างเสริมกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ และ 5) การประเมินผลการนิเทศ¹⁵ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดว่า กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสำรวจความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การดำเนินการนิเทศ 4) การประเมินผลการนิเทศ และ 5) การขยายผลต่อยอด ยกย่องเชิดชูเกียรติ¹⁶ จิตติมา วรรณศรี กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสำรวจสภาพและปัญหา 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การดำเนินการนิเทศ และ 4) การประเมินผลและปรับปรุง¹⁷ แอคเคิสัน และกอล (Acheson and Gall) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) จัดประชุมเพื่อวางแผน (Planning Conference) 2) สังเกตการสอน (Observation) และ 3) ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Conference)¹⁸ กลิคแมน, กอร์ดอน และ รอส-กอร์ดอน (Glickman , Gordon & Ross - Gordon) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ประชุมครูก่อนการสังเกตการจัดการเรียนรู้ (Preconference with teacher) 2) การสังเกตการจัดการเรียนรู้ (Observation of classroom) 3) การวิเคราะห์และแปลผลการสังเกต การจัดการเรียนรู้ และกำหนดการประชุมร่วมกับครู (Analyzing and interpreting

¹³ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กศน.** (กรุงเทพฯ: รัชการพิมพ์, 2553), 86-87.

¹⁴ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **การบริหารงานวิชาการ** (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553), 232-334.

¹⁵ นิตยา เปลื้องนุช, **การบริหารหลักสูตร** (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554), 107 - 109.

¹⁶ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555), 8 - 21.

¹⁷ จิตติมา วรรณศรี, **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา** (พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ, 2557), 13.

¹⁸ Keith A. Acheson and Meredith Damien Gall, **Clinical supervision and teacher development : preservice and inservice applications**, 5th ed. (New York John Wiley & Sons, 2003), 90.

observation and determining conference approach) 4) การประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการจัดการเรียนรู้ (Post conference with teacher) และ 5) การวิเคราะห์และพัฒนาการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน (Critique of previous four steps)¹⁹

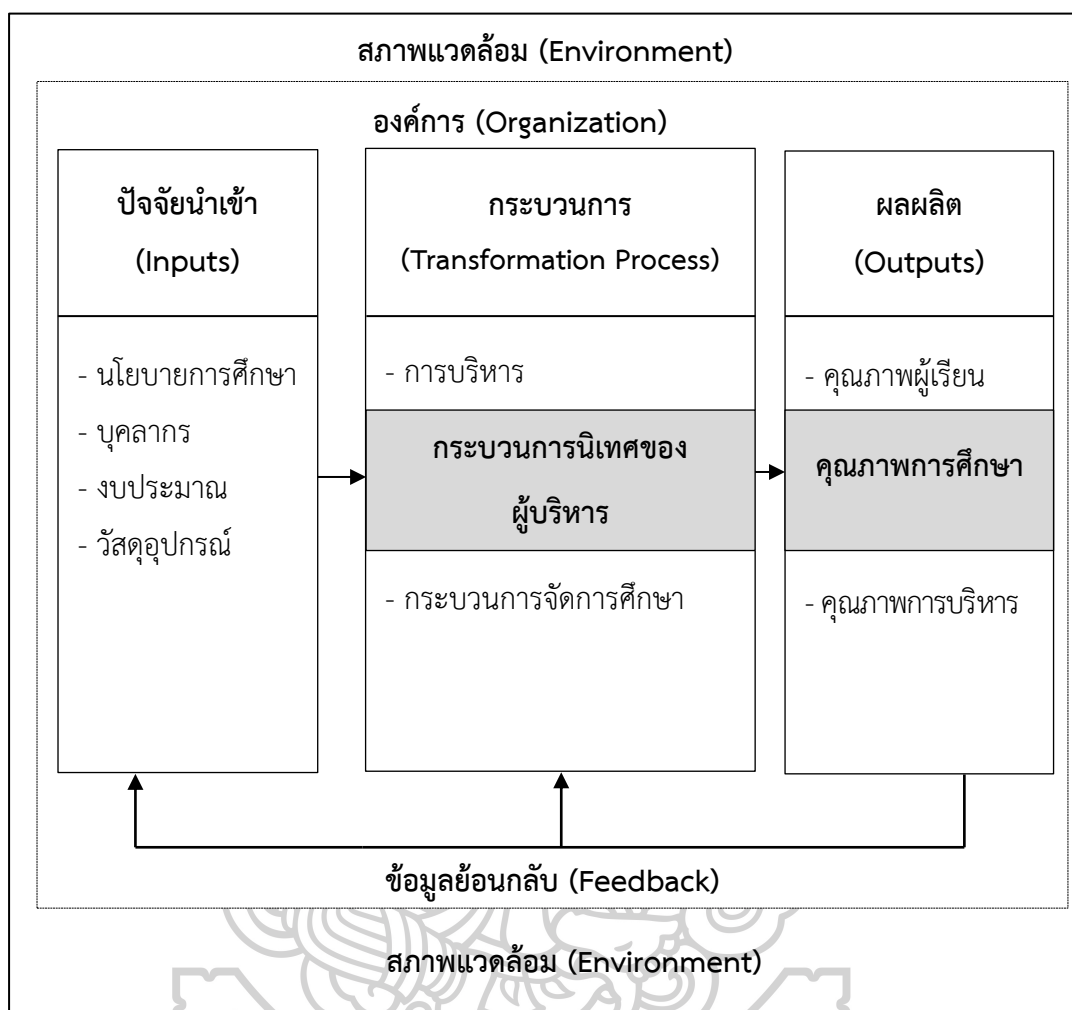
ส่วนคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ที่กล่าวว่า การศึกษาที่มีคุณภาพสามารถพิจารณาจากกรอบและตัวชี้วัดการศึกษาที่สะท้อนถึงคุณภาพ 4 ประการ ได้แก่ 1) ลักษณะของผู้เรียน หมายถึง ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดี ภาวะโภชนาการที่สมบูรณ์ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง ครูมีคุณภาพในการสอนและมีเทคนิคการสอนที่กระตือรือร้น และมีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่นิยามไว้อย่างชัดเจนโดยครอบคลุมการวัดความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณค่า 3) เนื้อหาสาระ หมายถึง หลักสูตรสอดคล้องและสนองต่อความต้องการของสังคม และพัฒนาจากความรู้และประสบการณ์ของครูและผู้เรียน และ 4) ระบบ หมายถึง การจัดระบบการศึกษาให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์การศึกษามีเพียงพอเหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้เป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกสุขลักษณะ และมีความปลอดภัย มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม รวมถึงเชื่อมโยงกับชุมชน ท้องถิ่นและวัฒนธรรม²⁰ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีคุณภาพที่ต้องพิจารณา 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ 2) คุณภาพการจัดการศึกษา และ 3) คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา²¹

จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

¹⁹ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita Ross-Gordon, **The basic guide to supervision and instructional leadership**, 3rd ed. (Boston: Pearson Education, 2013), 205 - 208.

²⁰ UNESCO, **Efa Global Monitoring Report: Understanding Education Quality**, accessed January 28, 2022 available from http://www.unesco.org/education/gmr_download/chapter1.pdf

²¹ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562**, เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 2/2563 (ม.ป.ท., 2563), 15 - 17.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ที่มา: Fred C. Lunenburg and Allen C. Ornstein, Educational Administration: Concepts and Practices, 7th ed. (Thousand Oaks: SAGE Publications, 2021), 23-25.

: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กศน.** (กรุงเทพฯ: รังษีการพิมพ์, 2553), 86-87.

: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2562,** เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 2/2563 (ม.ป.ท., 2563), 15 - 92.

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยโดยมุ่งศึกษากระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง และสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการนิเทศของผู้บริหารที่ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กำหนดว่า ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ 2) วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก 3) สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ 4) ปฏิบัติการนิเทศ และ 5) สรุปผลการนิเทศ²² ในส่วนคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอนั้น ผู้วิจัยใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยว่ามีคุณภาพที่ต้องพิจารณา 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ 2) คุณภาพการจัดการศึกษา 3) คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา²³ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2

กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร (X_{tot})	คุณภาพการศึกษา (Y_{tot})
1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X_1)	1. คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y_1)
2. วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก (X_2)	2. คุณภาพการจัดการศึกษา (Y_2)
3. สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X_3)	3. คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา (Y_3)
4. ปฏิบัติการนิเทศ (X_4)	
5. สรุปผลการนิเทศ (X_5)	

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กศน. (กรุงเทพฯ: รังษีการพิมพ์, 2553), 86-87.

: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2562, เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 2/2563 (ม.ป.ท., 2563), 15 - 92.

²² สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กศน. (กรุงเทพฯ: รังษีการพิมพ์, 2553), 86 - 87.

²³ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562, เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 2/2563 (ม.ป.ท., 2563), 15.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดนิยามขอบเขตหรือความหมายของคำศัพท์เฉพาะในการวิจัย ดังนี้

กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร หมายถึง การทำงานที่มีลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ซึ่งผู้บริหารและผู้รับการนิเทศร่วมมือกัน ช่วยเหลือ แก้ปัญหา ส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา และมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนผู้รับบริการให้มีคุณภาพประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ 2) วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก 3) สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ 4) ปฏิบัติการนิเทศ และ 5) สรุปผลการนิเทศ

คุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลของกระบวนการทำงานตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชน โดยพิจารณาคุณภาพ 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ 2) คุณภาพการจัดการศึกษา 3) คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร/จังหวัดในพื้นที่ภาคกลาง กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี ชัยนาท นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี และอ่างทอง จำนวน 192 แห่ง

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหาร กับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง สาระสำคัญในบทนี้เป็นการศึกษาจากตำรา เอกสารแหล่งความรู้ต่าง ๆ พร้อมกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีสาระที่เกี่ยวข้องกันคือ 1) กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร 2) คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง 3) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง และ 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร

การนิเทศการศึกษา ถือเป็นกระบวนการสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงและรับผิดชอบสูงสุดในสถานศึกษา จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ มีทักษะในด้านการนิเทศ ผู้บริหารจะต้องใช้กระบวนการนิเทศเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงให้ครูพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีคุณภาพ และบรรลุผลตามนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ

ความหมายการนิเทศการศึกษา

การศึกษาจะเกิดผลดีมีคุณภาพ ขึ้นอยู่กับคุณภาพการปฏิบัติงานของครูหรือวิทยากร การนิเทศการศึกษาเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญทางการศึกษา เพื่อช่วยพัฒนาและแก้ไขปัญหาของครูหรือสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และยังส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียน ผู้รับบริการ มีนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ได้กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาไว้ ดังเช่น รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือ กระบวนการจัดการบริหารการศึกษา เพื่อชี้แนะ ช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงจัดการเรียนรู้ของครูและเพิ่มคุณภาพของผู้เรียน ผู้รับบริการให้เป็นไปตามจุดหมายของการศึกษา²⁴ เช่นเดียวกับ จิตติมา วรรณศรี ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารหรือผู้นิเทศกับครูเพื่อดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครูในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาและการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนา

²⁴ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, การนิเทศการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 5 (สงขลา: นำติลปโฆษณา, 2557), 16.

ผู้เรียนผู้รับบริการให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพแก่ครู²⁵ เช่นเดียวกับ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรม อันนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงประสงค์ และเป็นการแสดงถึงกิจกรรมการนิเทศที่เป็นไปในทางการ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ปรับปรุงการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้มาตรฐานที่กำหนดในการประกัน คุณภาพ²⁶ เช่นเดียวกับ กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน และอภิสรร์ ภาชนะวรรณ ที่กล่าวว่า การนิเทศ การศึกษา เป็นกระบวนการในการแนะนำช่วยเหลือครูให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศนั้นอยู่บนหลักการของประชาธิปไตย ได้แก่ การเคารพซึ่งกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการ นิเทศ²⁷ เช่นเดียวกับ พิษญาภา ยืนยาว ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันวางแผนในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของครู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ ส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ในการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานของหลักสูตร มาตรฐาน การศึกษาชาติเพิ่มสูงขึ้นอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานของ วิชาชีพครู รวมทั้งส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพและผลสุดท้าย คือ การเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ก้าวหน้าและพัฒนาแบบยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ²⁸ เช่นเดียวกับ กุลกาญจน์ สุวรรณรักษ์ ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการจัดการบริหารการศึกษา เพื่อ ชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อ ปรับปรุงการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของผู้เรียนผู้รับบริการให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด การนิเทศจะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นศาสตร์เพราะเป็นปรัชญาที่แสวงหาความจริง ความรู้ และ คุณค่าในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และเป็นศิลป์เพราะต้องอาศัยเทคนิควิธี และ มนุษยสัมพันธ์ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ติดต่อบริษัทงาน การจูงใจเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่

²⁵ จิตติมา วรรณศรี, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ, 2557), 107.

²⁶ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา, พิมพ์ ครั้งที่ 2 (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559), 207.

²⁷ กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน และอภิสรร์ ภาชนะวรรณ, "การนิเทศการศึกษาให้ เจริญก้าวหน้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0," วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 4, 1 (มกราคม - มิถุนายน 2561): 195.

²⁸ พิษญาภา ยืนยาว, ตำราภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษาและสถานศึกษา, พิมพ์ ครั้งที่ 3 (นครปฐม: คณะครุศาสตร์ โครงการตำรามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2562), 239.

เป้าหมายของการจัดการศึกษา นอกจากนี้การนิเทศยังเป็นรูปแบบของการบริหารการศึกษาที่ต้องการการมีส่วนร่วมของบุคคล เป็นลักษณะของการบริหารตามรูปแบบประชาธิปไตย เพราะการนิเทศใช้หลักการต่าง ๆ ของประชาธิปไตยมาดำเนินการ ได้แก่ การเคารพซึ่งกันและกัน การประชุมปรึกษาหารือกัน การให้ความร่วมมือประสานงาน การร่วมมือแก้ปัญหา และยังคงแสดงทัศนะถึงการนิเทศการสอน โดยสรุปว่า การนิเทศการสอนเป็น กระบวนการของผู้นิเทศที่มุ่งจะปรับปรุงและพัฒนาการสอนในสถานศึกษา โดยมุ่งที่พฤติกรรมของ ครูที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน ผู้รับบริการ²⁹ เช่นเดียวกับ เสาวนีย์ สิริสุขศิลป์ ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพ การศึกษาและการเรียนการสอน ช่วยให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพการศึกษา (Professional Growth) โดยการแนะนำ ช่วยเหลือจากผู้นิเทศไปสู่ผู้รับการนิเทศ เป้าหมายคือ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด³⁰ และยังสอดคล้องกับ กลิคแมน, กอร์ดอน และรอส-กอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ที่ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา เป็นวิสัยทัศน์ร่วมกันว่าการสอนและการเรียนรู้ควรเป็นอย่างไร และพัฒนา ร่วมกันโดยผู้บริหาร ครู และบุคลากร อื่น ๆ ของสถานศึกษา ที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการ เพื่อให้วิสัยทัศน์ที่กำหนดเป็นจริง และเพื่อสร้างการเรียนรู้ที่เป็นประชาธิปไตย ตามหลักคุณธรรม ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ มีชีวิตที่สมบูรณ์ และมีส่วนร่วมในสังคมประชาธิปไตย³¹

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือแก่ครู ในการพัฒนาคุณภาพครูให้มีขวัญกำลังใจ หรือพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของครูและเพิ่มคุณภาพของผู้เรียนผู้รับบริการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

²⁹ กุลกาญจน์ สุวรรณรักษ์, "การนิเทศการสอนในยุค 4.0," **บทความวิชาการ สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา** (สิงหาคม 2562): 3.

³⁰ เสาวนีย์ สิริสุขศิลป์, **ภาวะผู้นำทางการนิเทศการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2564), 3.

³¹ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita Ross-Gordon, **The basic guide to supervision and instructional leadership**, 3rd ed. (Boston: Pearson Education, 2013), 205 - 208.

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา เป็นทิศทางสำคัญของการดำเนินการนิเทศ หากผู้บริหารกำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศที่ชัดเจน จะเป็นแนวทางปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

- 1) เพื่อช่วยให้บุคลากรทางการศึกษา สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา และการวัดผล ประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ
- 3) เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษา

ทุกระดับให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีหลักการจัดการที่ดี³² สอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

- 1) เพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำทางวิชาชีพ (Professional Leadership) เพราะแผนปฏิบัติการการนิเทศการศึกษา ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการศึกษามีโอกาส เข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการศึกษา นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการทดลองหลักสูตร วิธีการสอนแบบเรียนใหม่ ๆ ขึ้น
- 2) เพื่อเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าของครู (Aid Teacher's Growth) หรือเปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ส่งเสริมการทดลองกิจกรรมทางการสอนที่ครูสนใจอยากทำ เปิดโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคม ต่าง ๆ ทางการศึกษา ส่งเสริมให้ครูได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 3) เพื่อปรับปรุงการสอนของครู (Improving of Teacher) หมายถึง กระบวนการนิเทศการศึกษา คือการพิจารณาคัดเลือกครูที่มีความสามารถ การกำหนดหน้าที่ครูที่ตรงกับความสามารถ การให้มีการสังเกตการณ์สอน การประชุมอบรมเกี่ยวกับปัญหาทางการสอนและการสาธิตการสอน และ
- 4) เพื่อเป็นแนวทางสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (Guiding Staff and Community Relations) การนิเทศการศึกษาช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนที่สนใจการศึกษา ส่งเสริมการจัดตั้งสมาคมครู และผู้ปกครอง ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับคนในชุมชน³³ สอดคล้องกับ จิตินา วรณศรี ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

- 1) เพื่อให้คำแนะนำในการจัดการเรียนรู้ของครู
- 2) เพื่อสนับสนุนให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพ
- 3) เพื่อส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ คิดค้นและพัฒนานวัตกรรม/วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน
- 4) เพื่อส่งเสริม

³² สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กศน. (กรุงเทพฯ: รังษีการพิมพ์, 2553), 3.

³³ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, การนิเทศการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 5 (สงขลา: นำศิลป์โฆษณา, 2557), 38 - 40.

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น 5) เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนในชั้นเรียน 6) เพื่อติดตามดูแล การจัดการเรียนรู้และดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด 7) เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ 8) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และส่งเสริมการคิดค้นแนวทางในการพัฒนา ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 9) เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าและการพัฒนาวิชาชีพของครู และ 10) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้บรรลุเป้าหมาย³⁴ สอดคล้องกับ พิชญญา ยืนยาว ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการดำเนินการร่วมกันระหว่าง ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาในการให้คำแนะนำช่วยเหลือให้คำปรึกษาเสนอแนะแก่ผู้ร่วมงาน เกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความร่วมมือเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา ที่ตั้งไว้³⁵ สอดคล้องกับ เสาวณี สิริสุขศิลป์ ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศไว้ว่า การนิเทศ การศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา ของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อประสานประโยชน์ให้แก่การศึกษา เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและความเจริญเติบโตของ อาชีพครู ซึ่งประโยชน์อันสูงสุดของการพัฒนาด้านการศึกษาและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ก็คือ ผู้เรียนจะมีความสุขในการเรียน และมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงสุด และเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ของตนเอง³⁶ สอดคล้องกับ บีช และ ไรน์ฮาร์ท (Beach and Reinhartz) ที่กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของ การนิเทศการศึกษา เป็นการดำเนินการเพื่อสนับสนุนส่งเสริมครูให้มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ อันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับความไว้วางใจและการสนับสนุนความพยายามของครูใน การพัฒนาการสอน³⁷ เช่นเดียวกับ เซอร์จิโอแวนนี และสตาร์แรทท์ (Sergiovanni and Starratt) ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นการช่วยเหลือสถานศึกษา โดยเพิ่มโอกาสและ ความสามารถของสถานศึกษาเพื่อให้มีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการส่งเสริม

³⁴ จิตติมา วรธรรมศรี, *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา* (พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ, 2557), 107.

³⁵ พิชญญา ยืนยาว, *ตำราภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษาและสถานศึกษา*, พิมพ์ ครั้งที่ 3 (นครปฐม: คณะครุศาสตร์ โครงการตำรามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2562), 243.

³⁶ เสาวณี สิริสุขศิลป์, *ภาวะผู้นำทางการนิเทศการศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2564), 7.

³⁷ Don M. Beach and Judy Reinhartz, *Supervision Leadership: focus on instruction* (Boston: Allyn and Bacon, 2000), 4-5.

ความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียน³⁸ และเช่นเดียวกับ กลิคแมน, กอร์ดอน และรอส-กอร์ดอน (Glickman, Gordon & Ross - Gordon) ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน (Improve Student Learning) โดยมีการนิเทศครูและบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ 1) การช่วยเหลือครูโดยตรง (Direct assistance) 2) การพัฒนากลุ่ม (Group development) 3) การพัฒนาวิชาชีพ (Professional development) 4) การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum development) 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research)³⁹

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา เป็นการดำเนินงานร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ให้มีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนส่งเสริม พัฒนาครู สร้างขวัญกำลังใจ เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนผู้รับบริการ

หลักการนิเทศการศึกษา

การดำเนินงานนิเทศการศึกษา ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย จำเป็นต้องอาศัยหลักการ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษาไว้ ดังเช่น สุทรธนู ศรีไสย์ ได้เสนอหลักการนิเทศ ไว้ 2 ประการ ดังนี้ 1) การนิเทศที่มีประสิทธิภาพควรจะต้องตอบสนองต่อการพัฒนาครู ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ครูแต่ละคนไม่จำเป็นต้องมีแรงจูงใจหรือมีแนวคิดเหมือนกัน ทุกคนนอกจากนี้การนิเทศไม่ควรช่วยเหลือกลุ่มครูให้มีลักษณะเดียวกันทุกกลุ่ม 2) การนิเทศที่มีประสิทธิภาพจะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิตในวัยผู้ใหญ่ของครู การกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นและรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ควรกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจากวัยเริ่มเป็นผู้ใหญ่ จนถึงวัยกลางคน สำหรับวัยผู้ใหญ่ตอนปลายครูควรจะได้รับ การลดความรับผิดชอบลงมาเพื่อให้ครูมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพ⁴⁰ แต่ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ นั้นได้เสนอหลักการนิเทศการศึกษาไว้ว่าเป็นศาสตร์ที่มีหลักการที่ถูกเรียบเรียงอย่างเป็นระบบเพื่อการนำไปใช้ในการนิเทศการศึกษาได้เป็นอย่างดีในพฤติกรรมและการกระทำของแต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับหลักการทางปรัชญาชีวิตของแต่ละ

³⁸ Thomas J. Sergiovanni and Robert J. Starratt, **Supervision: A redefinition**, 8th ed. (New York: McGraw - Hill, 2007), 3.

³⁹ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita Ross-Gordon, **The basic guide to supervision and instructional leadership**, 3rd ed. (Boston: Pearson Education, 2013), 202..

⁴⁰ สุทรธนู ศรีไสย์, **หลักการนิเทศการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), 55.

บุคคล เพราะสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดเป็นเป้าหมายและแรงจูงใจในการกระทำ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล การนิเทศการศึกษาเป็นการรวบรวมหลักการและพฤติกรรมที่เกิดจากการจัดการศึกษา ซึ่งในการศึกษาถูกควบคุมโดยเป้าหมาย หลักการ ธรรมชาติ และความจริงของสถานการณ์ในห้องเรียน หลักการจะเป็นแนวทางในการกระทำของบุคคลในอนาคต ซึ่งหลักการถูกรวบรวมจากข้อเท็จจริง ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเกิดเทคนิควิธีการในการนิเทศการแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาต่อไป⁴¹ เช่นเดียวกับ วชิรา เครือคำอ้าย ได้เสนอหลักการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษาที่ดีควรอยู่บนพื้นฐานปรัชญาการศึกษา ควรเป็นวิทยาศาสตร์ สามารถสรุปผลจากข้อมูลหรือข้อเท็จจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ มีความเป็นประชาธิปไตยที่เคารพในความคิดและความเชื่อของบุคคลที่มีความแตกต่างบนฐานของการคิดอย่างมีวิจรรณญาณและคิดสร้างสรรค์ รวมถึงส่งเสริมให้ทุกคนได้แสดงออกอย่างเสรี เพราะทุกความคิดย่อมมีคุณค่าและมีความหมาย ยังรวมถึงการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาเพราะการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งจำเป็นของการนิเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต⁴² นอกจากนี้ แอคเคิสัน (Acheson) ยังได้เสนอหลักการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้ 1) การนิเทศการศึกษาต้องช่วยให้ครูเป็นผู้รู้จักคิดค้นหาวิธีทำงานด้วยตนเอง 2) การนิเทศการศึกษาต้องช่วยให้ครูรู้จักวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง 3) การนิเทศการศึกษาต้องช่วยครูให้รู้สึกมั่นคงและมั่นใจในความสามารถของตนเอง 4) การนิเทศการศึกษาต้องช่วยให้ครูคุ้นเคยกับแหล่งวิชาการ และสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน 5) การนิเทศการศึกษาต้องช่วยให้ชุมชนเข้าใจแผนการศึกษาของโรงเรียน และ 6) การนิเทศการศึกษาต้องให้ครูเข้าใจถึงปรัชญาและความต้องการทางการศึกษา⁴³ เช่นเดียวกับ บีช และไรน์ฮาร์ทซ์ (Beach and Reinhartz) ซึ่งได้เสนอหลักการนิเทศการศึกษาไว้ว่า หลักการในการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ผู้นิเทศต้องเป็นบุคคลที่มีความใจกว้าง น่าไว้วางใจ และสามารถมีความสัมพันธ์แบบเสริมแรงจูงใจซึ่งกันและกันระหว่างครูและผู้นิเทศ ประกอบด้วย 1) ครูสามารถแก้ปัญหาการจัดการศึกษาโดยการปรับพฤติกรรมของตนเอง 2) การตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับพฤติกรรมของตนเอง 3) พฤติกรรมการสอนของครูจะได้รับการศึกษาวิเคราะห์ และระบุได้อย่างชัดเจนโดยผ่านการอภิปรายและเปลี่ยนการเรียนรู้อันอย่างไม่เป็นทางการ การเยี่ยมชั้นเรียน และการสังเกตอย่างเป็นระบบ 4) ผู้นิเทศสามารถให้มุมมองที่เป็นประโยชน์แก่ครูได้โดยใช้การ

⁴¹ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, *การนิเทศการศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ 5 (สงขลา: นำศิลป์โฆษณา, 2557), 36.

⁴² วชิรา เครือคำอ้าย, *การนิเทศการศึกษา* (เชียงใหม่: ส.การพิมพ์, 2558), 32.

⁴³ Keith A. Acheson, *Techniques in the Clinical Supervision of Teachers* (New York: Longman, 1992), 28.

เสนอแนะ การอภิปรายและเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเอื้ออำนวย และการสังเกตห้องเรียน 5) เมื่อได้สารสนเทศที่ชัดเจนเป็นที่ยอมรับ ครูจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดสิ่งที่ต้องการการเปลี่ยนแปลง 6) คุณภาพการปฏิบัติงานของครูและผู้นิเทศจะสูงขึ้น เมื่อสัมพันธ์ภาพของครูและผู้นิเทศมีลักษณะของความเป็นเพื่อนและอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ความร่วมมือ การเคารพ และความมั่นใจซึ่งกันและกัน⁴⁴

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา ควรมีหลักการนิเทศการศึกษา ดังนี้ 1) การนิเทศการศึกษา ควรมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล และมีการวางแผนการดำเนินงาน รวบรวมและสรุปผลจากข้อมูลหรือข้อเท็จจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ 2) การนิเทศการศึกษา เป็นการกระตุ้นเตือน การประสานงาน ช่วยเหลือ และแนะนำให้ครูเกิดความเจริญงอกงามแก่ครูอาจทำได้โดยการฝึกอบรม พัฒนาด้านวิชาชีพ ตลอดจนเทคนิควิธีการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนผู้รับบริการ 3) การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุน สร้างขวัญกำลังใจ สร้างบรรยากาศให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์ ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษา 4) การนิเทศการศึกษา เป็นงานที่ต้องร่วมมือกับผู้อื่น จึงต้องสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้นิเทศกับครู มีความไว้วางใจ ความร่วมมือ และยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน และ 5) การนิเทศการศึกษา ต้องมีความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นตลอดจนการหารือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นเป็นอย่างมาก โดยการนิเทศการศึกษาจะเป็นการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งช่วยให้ครูได้พัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่ง มนุญ อรุณไพโรจน์ และคณะ ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามีบทบาทสำคัญทางการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนไหวทางสังคม ตลอดจนการศึกษาเพื่อหาความรู้ใหม่ อันเกิดตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมและแนวคิดทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป

⁴⁴ Don M. Beach and Judy Reinhartz, **Supervision Leadership: focus on instruction** ed. (Boston: Allyn and Bacon, 2000), 9.

2. การนิเทศการศึกษาเป็นสะพานเชื่อมระหว่างความเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นไปอย่างราบรื่นมากกว่าการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านไปทางการสั่งการ⁴⁵

นอกจากการยังมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังเช่น กาญจน์ เรืองมนตรี และ ธรินธร นามวรรณ ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การนิเทศเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก จำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่างกัน

2. การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูจะต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณ์จริง

3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน

4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ⁴⁶

ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในด้านต่าง ๆ ทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงอยู่เสมอให้เหมาะสมกับสภาพการณ์นั้น การนิเทศจึงมีความจำเป็น ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถนิเทศได้อย่างทั่วถึง และเจาะลึกการจัดการศึกษาในห้องเรียน

2. การจัดศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอให้ครบตามสาขา ในวิชาชีพความชำนาญ ความรู้

3. การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอีกด้วย

4. การนิเทศการศึกษาจะสร้างความใกล้ชิดคุ้นเคยกัน เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

5. การประสานในสถานศึกษาจะมีความสะดวกและมีการประชาสัมพันธ์กันอย่างทั่วถึง⁴⁷

⁴⁵ มนูญ อรุณไพโรจน์ และคนอื่น ๆ, การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553), 16 - 17.

⁴⁶ กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ, การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ (มหาสารคาม: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554), 56.

⁴⁷ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, การบริหารวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 5 (สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์, 2554), 145.

ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวณี สิริสุขศิลป์ ที่ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญ จำเป็นที่จะต้องดำรงอยู่ในระบบการศึกษา เนื่องจากการนิเทศศึกษามีบทบาทคอยช่วยเหลือ สนับสนุน ให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงการศึกษา ช่วยฝึกอบรมครูประจำการ ช่วยให้เกิดความ เคลื่อนไหวในการศึกษา ช่วยรักษามาตรฐานของการศึกษา และเป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ให้เกิดขึ้นในระบบการศึกษา ทั้งตัวระบบการศึกษาเองและระบบย่อยของการศึกษาตลอดจน สถานศึกษา⁴⁸

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา มีดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นการรักษาควบคุมมาตรฐาน การศึกษาของประเทศเนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การศึกษาจึงต้องทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย
2. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ปรับปรุง และ สนับสนุนกระบวนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและบรรลุเป้าหมาย
3. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นในการรักษามาตรฐานทางการศึกษาให้ดำเนิน ไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศการศึกษา

ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้บริหารที่อยู่ในฐานะผู้นิเทศ ควรเน้นบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูเกิดทักษะการ เรียนรู้ พัฒนา และปรับปรุงการจัดการศึกษา โดยโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ฝายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศ ไว้ดังนี้ 1) ปฐมนิเทศ ครูใหม่ 2) จัดประชุมก่อนเปิดภาคเรียน 3) สังเกตการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4) เยี่ยมการจัด กระบวนการเรียนรู้ 5) สังเกตการจัดกระบวนการเรียนรู้ 6) นิเทศเป็นรายบุคคลหรือหมู่คณะ 7) อบรมครู 8) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ 9) สัมมนาครู 10) จัดหาหนังสือที่ดีมีคุณค่าให้ห้องสมุด 11) จัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ให้แก่ครู และ 12) สนับสนุนให้ครูศึกษาเพิ่มเติม ระหว่างปิดภาคเรียน⁴⁹ ในส่วนของ บีชและไรฮาร์ทซ (Beach and Reinhartz) ได้กล่าวถึงบทบาท

⁴⁸ เสาวณี สิริสุขศิลป์, **ภาวะผู้นำทางการนิเทศการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2564), 5.

⁴⁹ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ฝายมัธยม รัชดาภิเษกในพระบรมราชูปถัมภ์, **คู่มือการ นิเทศภายในปี 2554 - 2557** (สมุทรปราการ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6, 2554), 8.

ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นิเทศไว้ ดังต่อไปนี้ 1) ผู้นำ (leader) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการโน้มน้าวให้ครูได้ทำการเรียนรู้ร่วมกันอันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยสามารถทำงานกับครูเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดการจัดการศึกษาของสถานการศึกษา และช่วยให้ครูปรับแผนการจัดการจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างเสมอภาค รวมทั้งจูงใจให้ครูยอมรับหลักสูตรและรูปแบบการจัดการจัดการศึกษาใหม่ 2) นักการวางแผน/นักจัดการ (planner/organizer) บทบาทนี้เป็นบทบาทที่มีความสำคัญที่สุด เพราะการวางแผนเป็นการคาดการณ์ถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติและแนวทางที่จะปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จจะต้องร่วมดำเนินการวางแผนทั้งในระดับสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนพัฒนาครูทั้งหมดในสถานศึกษา และวางแผนในระดับย่อย คือ การพัฒนาครูในเรื่องเฉพาะเจาะจง การวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว เป็นสิ่งจำเป็นต้องดำเนินการ เนื่องจากแผนเป็นตัวกำหนด เป้าหมายและจัดลำดับความสำคัญของการปฏิบัติงาน 3) ผู้เอื้ออำนวย (facilitator) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสนับสนุนช่วยเหลือครูทั้งในทางตรงและทางอ้อมด้วยการสอน แนะนำ และจัดหาสื่ออุปกรณ์การจัดการศึกษา รวมถึงจัดหาทุน และสนับสนุนให้มีทีมนิเทศสังเกต และรับฟังการสะท้อนการสอนของครู เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติการสอนของครู 4) ผู้ประเมิน (appraiser/assessor) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทประเมินการสอน โดยการประเมินการสอนอาจต้องปฏิบัติไปพร้อมกับการสอนแนะนำและช่วยเหลือสนับสนุนครู เนื่องจากเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการศึกษา 5) ผู้เสริมกำลังใจ (motivator/encourager) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจูงใจให้ครูเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา การเสริมกำลังใจด้วยการเสริมสร้างความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตนเอง จะเป็นส่วนช่วยสร้างแรงบันดาลใจต่อการพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษา และช่วยให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเอง 6) นักสื่อสาร (communication) ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเป็นนักสื่อสารที่ดี ความสามารถในการเป็นผู้นิเทศที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสามารถในการฟังและการตอบโต้ของผู้นิเทศเอง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องสื่อสาร ความคิดและข้อมูลสารสนเทศกับครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ 7) ผู้ตัดสินใจ (decision maker) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการตัดสินใจที่ส่งผลต่อผู้เรียนผู้รับบริการ ครู บุคลากร อื่น ๆ และต่อองค์กร เรื่องที่ต้องตัดสินใจ ได้แก่ การปรับปรุงการจัดการศึกษา หลักสูตร และการพัฒนาบุคลากร กระบวนการนิเทศจึงต้องอาศัยการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องโดยการมีส่วนร่วมของ ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียนผู้รับบริการ อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้นิเทศภายใต้ข้อมูลที่ชัดเจนของสถานศึกษา 8) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการศึกษา แต่การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ ครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องมีความเต็มใจและมีความรู้ความสามารถในการขับเคลื่อนการ

เปลี่ยนแปลงนั้น ผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้ปรับเปลี่ยนแผนและกระบวนการทำงานของครูที่ส่งผลในทางบวกกับการจัดการศึกษา และ 9) ผู้สอนแนะ/พี่เลี้ยง (coach/mentor) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องช่วยเหลือส่งเสริมเกี่ยวกับ การรับรู้ การตัดสินใจ และ การใช้ทักษะทางสติปัญญา นอกจากนี้ยังช่วยในการจัดหาทรัพยากรและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู เพื่อการปรับปรุงการจัดการศึกษา⁵⁰ สอดคล้องกับ กลิคแมน, กอร์ดอน และรอส-กอร์ดอน (Glickman, Gordon & Ross - Gordon) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศการจัดการศึกษามีบทบาท 5 ประการ ดังนี้ 1) การช่วยเหลือครูโดยตรง (Direct assistance) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหา หรืออำนวยความสะดวก หรือส่งเสริมสนับสนุน หรือให้ข้อเสนอแนะ แบบตัวต่อตัวกับครู เพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษา 2) การพัฒนาทีม (Group development) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมแก้ปัญหาการสอนสำหรับครู เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียน การสอน 3) การพัฒนาวิชาชีพ (Professional development) ผู้บริหารสถานศึกษาให้โอกาสครูในการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum development) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปรับเปลี่ยนเนื้อหาการสอนและสื่อการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูมีทักษะต่าง ๆ โดยประเมินการสอนของตนเอง เพื่อนำไปปรับปรุงการสอนหรือการจัดการเรียนรู้⁵¹

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศการศึกษามีบทบาทในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ การให้บริการแนะนำ ให้คำปรึกษา สร้างขวัญกำลังใจให้ครูทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดี และติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ

การนิเทศการศึกษาจะมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยหลักทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันและมีระเบียบแบบแผน เพื่อมุ่งไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่สถานศึกษาตั้งไว้ ซึ่งมีนักการศึกษาได้นำเสนอกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

วัชรรา เล่าเรียนดี ได้กำหนดว่ากระบวนการนิเทศ มี 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย

⁵⁰ Don M. Beach and Judy Reinhartz, **Supervision leadership : focus on instruction** (Boston Allyn and Bacon, 2000), 16-18.

⁵¹ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita Ross-Gordon, **The basic guide to supervision and instructional leadership**, 3rd ed. (Boston: Pearson Education, 2013), 202.

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศการสอนหรือการจัดการเรียนรู้และ
ผู้รับการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกประเด็นหรือเรื่อง ที่สนใจจะปรับปรุงและพัฒนา

ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอโครงการพัฒนาและขั้นตอนการปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 4 การให้ ความรู้หรือหาความรู้จากเอกสารต่าง ๆ และการฝึกอบรมเชิง
ปฏิบัติการ

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำแผนการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 6 การดำเนินการตามแผน

ขั้นตอนที่ 7 การสรุปผล ประเมินผล การปรับปรุงและพัฒนา⁵²

วีระศักดิ์ ชมพูคำ ได้กำหนดว่ากระบวนการนิเทศ มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเป้าหมายความรู้ เช่น ความสำเร็จในการพัฒนาทักษะการคิด
ของผู้เรียน สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ครูเข้าร่วมกิจกรรมเล่าเรื่องความสำเร็จ
หรือประสบการณ์ที่ดีที่ตนเคยปฏิบัติผ่านมาในประเด็นที่ได้กำหนดให้

ขั้นตอนที่ 3 จัดเก็บความรู้ หลังจากครูเล่าเรื่อง ที่เข้าร่วมกิจกรรม ทุกคนช่วยกัน
วิเคราะห์สกัดความรู้จากเรื่องเล่าของสมาชิกแต่ละคน เพื่อรวบรวมและบันทึกจัดเป็นความรู้ของ
สถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ประสบการณ์ที่ดีจากเพื่อนครูไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบ⁵³

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดว่า
กระบวนการนิเทศ มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ผู้ทำหน้าที่นิเทศต้องศึกษาข้อมูล
สภาพปัญหาและความต้องการ อาจนิเทศจากการสัมภาษณ์หรือศึกษาเอกสาร แผนการจัดการเรียนรู้
ของครูแต่ละคนมีหรือไม่มี เป็นแผนบูรณาการหรือแผนรายวิชา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่าง

⁵² วุฒรา เล่าเรียนดี, การนิเทศการสอน (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550), 27.

⁵³ วีระศักดิ์ ชมพูคำ, การนิเทศการศึกษา (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2550), 210.

ยังต้องมีข้อมูลด้านการจัดการเรียนรู้ของครูว่ามีจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาอย่างไร ครูมีความต้องการพัฒนาเรื่องใด เพื่อวางแผนแก้ปัญหาต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ผู้ทำหน้าที่นิเทศนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาวางแผนปฏิบัติการนิเทศ โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหา วางแผนพัฒนาวัตกรรมการนิเทศ เพื่อแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น กิจกรรม/วิธีการนิเทศควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมให้ครูมีส่วนร่วมวางแผน แสดงความคิดเห็น สร้างข้อตกลงร่วมกัน โดยยึดจุดมุ่งหมายการนิเทศร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ขั้นตอนนี้เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากขั้นตอนที่ 2 ผู้ทำหน้าที่นิเทศควรจัดทำสื่อ และเครื่องมือนิเทศ ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ สื่อ/เครื่องมือสำหรับการนิเทศเพื่อการตรวจสอบ และสื่อ/เครื่องมือการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามที่ครูต้องการ

ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติการนิเทศ กิจกรรม/วิธีการนิเทศที่กำหนดมาแล้วในขั้นตอนที่ 2 นำมากำหนดเป็นปฏิทินปฏิบัติการนิเทศตลอดปีการศึกษา โดยอาจทำเป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กหรือรายบุคคล มีกิจกรรมทั้งในและนอกสถานศึกษา เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นสำคัญ ซึ่งจะต้องมอบหมายให้ผู้สรุปผลการดำเนินการเมื่อเสร็จสิ้นในแต่ละกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการนิเทศ ขั้นตอนนี้ควรทำเมื่อจบภาคเรียนและปลายปีการศึกษา โดยให้ผู้สรุปผลการดำเนินการเมื่อเสร็จสิ้นทุกกิจกรรมจากขั้นตอนที่ 4 นำเสนอต่อ จากนั้นผู้ทำหน้าที่นิเทศสรุปผลการนิเทศเป็นรายภาคเรียน และรายปีการศึกษา เพื่อแสดงผลว่าเป็นอย่างไร มีจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาอย่างไร เพื่อจะได้นำไปวางแผนการนิเทศต่อไป⁵⁴

นิตยา เปลื้องนุช ได้กำหนดว่ากระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการนิเทศ ในการวางแผนการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ได้แก่ 1) เริ่มจากการรับรู้สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา ถ้าหากผู้บริหารหรือผู้นิเทศดำเนินงานไปโดยที่ครูและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องยังไม่ทราบว่าเป็นปัญหา หรือยังไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องกระทำ ครูและบุคลากรเหล่านั้นก็มักจะไม่ใช่ความสำคัญ หรือไม่มีความสนใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้นในการวางแผนงาน จึงควรจัดให้มีการประชุมชี้แจง ประชุมระดมความคิดเห็น หรือวิธีการสอนอื่นใดก็ได้เพื่อให้ครูผู้รับการนิเทศได้รับรู้การนิเทศ ได้รับรู้ว่าตัวเขาเองเป็นบุคคลหนึ่งที่จะต้องร่วมแก้ปัญหาหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาดีขึ้นกว่าเดิม 2) เมื่อผู้เกี่ยวข้องทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศได้รับรู้ และ ยอมรับปัญหาและความต้องการร่วมกันแล้ว

⁵⁴ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กศน.** (กรุงเทพฯ: รังษีการพิมพ์, 2553), 86 - 87.

ผู้ดำเนินการนิเทศก็จะเป็นผู้นำในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา กำหนดจุดประสงค์ กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือกำหนดทางเลือกสำหรับการดำเนินการนิเทศ 3) หลังจากการดำเนินการวางแผนการนิเทศ จนกระทั่งได้แนวทางในการดำเนินการแล้ว ก็จะต้องจัดสรรบุคลากร และมอบหมายงานให้บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ รับผิดชอบในขั้นตอนนี้ ผู้บริหารจะต้องรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ จากนั้น จึงให้ความสนใจและคอยเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานของบุคคลเหล่านี้โดยตลอดโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ การที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้รับการนิเทศหรือจะให้ผู้รับการนิเทศ ปฏิบัติงานอย่างใดก็จำเป็นจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่จะปฏิบัติเสียก่อน สำหรับขั้นตอนนี้มี ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ได้แก่ 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานก่อนที่จะดำเนินการปฏิบัติจริงนั้น อาจดำเนินการโดยบุคลากรภายในสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ หรืออาจจะเชิญวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอกก็ได้ 2) ในกรณีที่เชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ นั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมอบหมายให้ผู้นั้นผู้ใดหรือมอบหมายให้คณะผู้นิเทศเป็นผู้ติดตามแนวความคิดจากวิทยากรเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง 3) ถึงแม้ผู้บริหารสถานศึกษาจะไม่อยู่ในฐานะเป็นผู้ดำเนินการ ให้ความรู้หรือได้รับมอบหมายให้ผู้อื่นรับผิดชอบโครงการนิเทศไปแล้วก็ตาม หากเป็นไปได้ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะร่วมรับฟังวิทยากรใหม่ ๆ จากวิทยากรไปพร้อม ๆ กับครูผู้รับการนิเทศด้วย การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้บริหารจะบังเกิดผลดี 3 ประการ คือ ประการแรก ทำให้ผู้บริหาร มีความเข้าใจถึงหลักการ หรือแนวความคิดใหม่ที่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาจะได้ปฏิบัติ อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงาน ประการที่สอง หากเกิดปัญหาหรืออุปสรรคใดหรือต้องการความช่วยเหลือสิ่งใด ผู้บริหารสามารถจะตัดสินใจช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องทันที และ ประการสุดท้าย การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้บริหารจะมีผลต่อการเอาใจใส่และความตั้งใจของผู้รับการนิเทศ ทั้งนี้เพราะครูและบุคลากรต่าง ๆ โดยทั่วไปจะมีความยำเกรงผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง 4) หลังจากการให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศแล้ว ควรสร้างข้อตกลงในการทำงานร่วมกันเพื่อเป็นแนวทาง กฎ ระเบียบ หรือสัญญาในการทำงาน ที่ส่งผลต่อความตั้งใจและเอาใจจริงกับการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศเป็นอย่างมาก

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ในขณะที่ผู้รับการนิเทศได้ลงมือปฏิบัติงานตามที่ได้รับรู้มาแล้ว ผู้นิเทศก็จะทำหน้าที่นิเทศการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตน ส่วนผู้บริหารก็จะคอยสนับสนุนให้การปฏิบัติงานนิเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินการนิเทศนั้นมีข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ 1) การนิเทศนั้น ควรดำเนินการไปตามข้อตกลงที่ได้ทำร่วมกันใน หากทำนอกเหนือจากข้อตกลงร่วมกันจะทำให้ผู้รับการนิเทศไม่มีความไว้วางใจผู้นิเทศได้ 2) ถึงแม้ผู้ปฏิบัติงานพร้อมที่จะรับการนิเทศแล้วก็ตาม ก่อนที่จะลงมือนิเทศควรดำเนินการวางแผน

ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศก่อนที่จะนิเทศ ในการวางแผนร่วมกันจะช่วยสร้างความคุ้นเคยและสร้างความไว้วางใจต่อผู้นิเทศเป็นอย่างมาก 3) เมื่อถึงเวลานิเทศ ควรจะเข้าไปพร้อมกับครู และควรออกจากห้องเรียนพร้อมกับครูผู้รับการนิเทศ การเข้าห้องสอนซ้ำ และออกจากห้องสอนก่อนกำหนดจะสร้างความรู้สึกหวาดระแวงให้แก่ผู้รับบริการนิเทศได้ 4) ขณะสังเกตพฤติกรรมการสอน หากพบว่า ครูทำการสอนผิดโปรดอย่าทักท้วงเป็นอันขาด การทักท้วงความผิดพลาดขณะที่ครูกำลังสอนจะสร้างความไม่พอใจแก่ครูผู้รับการนิเทศ และทำให้ผู้เรียนผู้รับบริการเสื่อมศรัทธาต่อครูผู้สอน สิ่งที่ถูกต้อก็คือ ควรพูดคุยกับครูผู้สอนเป็นการส่วนตัว หลังจากการสอนได้ผ่านไปแล้ว และให้ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขหรือชี้แจงข้อผิดพลาดแก่ ผู้เรียนผู้รับบริการด้วยตัวของเขาเอง 5) ควรใช้เทคนิควิธีการนิเทศหลาย ๆ แบบและควรให้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทในการนิเทศบ้าง เช่น สังเกตการสอนของเพื่อนครูในห้องอื่นเพื่อเปลี่ยนแปลงบทบาทเป็นผู้นิเทศและขณะเดียวกันจะได้แนวคิดหรือเทคนิควิธีการสอนจากครูคนอื่นอีกด้วย ซึ่งวิธีการนี้ถือว่าการนิเทศโดยทางอ้อม 6) การให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) แก่ผู้รับการนิเทศควรเป็นไปด้วยความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง และควรจะให้ข้อมูลทั้งส่วนที่ดี ซึ่งควรรักษาไว้ และส่วนบกพร่องซึ่งสมควรจะทำการแก้ไขปรับปรุงควบคู่กันไป 7) ในการปฏิบัติงานนิเทศควรจะได้้นำเอาวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ เช่น การนิเทศแบบคลินิก และการนิเทศโดยยึดจุดประสงค์

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างเสริมกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ได้แก่ 1) ผู้ที่มีบทบาทในการสร้างเสริมกำลังใจ คือ ผู้นิเทศ ซึ่งจะทำการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศ และอีกผู้หนึ่งที่มีความสำคัญมากก็คือผู้บริหาร ซึ่งจะต้องสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศทั้งหมด คือทั้งผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ 2) การสร้างเสริมกำลังใจของผู้นิเทศนั้น จะทำได้โดยใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ สร้างความคุ้นเคย เป็นกันเองและวางตัวอยู่ในฐานะผู้ร่วมงานไม่ใช่ฐานะผู้บังคับบัญชา 3) การสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถทำได้โดยการให้ความสนใจ และสนับสนุนการปฏิบัติงาน และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการนิเทศเท่าที่สามารถจะทำได้

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา อาศัยหลักการและวิธีการเดียวกันกับการประเมินผลการนิเทศโดยทั่วไป ได้แก่ 1) การประเมินผลการนิเทศควรดำเนินการประเมินผลผลิต กระบวนการ และ ปัจจัยป้อนเข้า โดยให้ความสำคัญมากที่สุดในผลผลิต ให้ความสำคัญรองลงมาในส่วนของกระบวนการทำงาน และสำหรับปัจจัยป้อนเข้านั้นให้ความสำคัญน้อยที่สุด 2) ในส่วนของผลผลิตนั้นให้ประเมินผลที่เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศโดยตรง ไม่จำเป็นจะต้องประเมินคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลจากการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ ทั้งนี้เพราะคุณภาพของผู้เรียนนั้นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ อีกมาก ในส่วนของกระบวนการปฏิบัติงานนั้น ควรมุ่งเน้นพฤติกรรมในการทำงานร่วมกัน 3) ผลที่ได้จากการประเมินควรจะได้นำมาเป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจในการปฏิบัติงานนิเทศต่อไปอีกนั้น คือ หากได้ผลดีแล้วก็ดำเนินการนิเทศต่อไปอีก

จนกระทั่งบรรลุเป้าหมายสูงสุด คือ ผู้รับการนิเทศ ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นการถาวรหรือสามารถช่วยเหลือตนเองได้แล้วสำหรับกรณีที่ไม่ได้ผลตามจุดมุ่งหมายก็จะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องหรือมีจุดอ่อนต่อไป⁵⁵

ยุพิน ยืนยง ได้กำหนดว่ากระบวนการนิเทศ มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การจำแนกประเภท (Classifying) เป็นการวัดระดับความรู้ความสามารถ ทักษะที่สำคัญเกี่ยวกับการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ และการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อจัดกลุ่มครู และเลือกวิธีการนิเทศที่ต้องการและเหมาะสมสำหรับครูแต่ละกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 การให้ความรู้ (Informing) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ ทบทวนให้ความรู้ก่อนการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงาน (Proceeding) ได้แก่ 1) การประชุมก่อนการนิเทศการสอน (Pre conference) 2) การสังเกตการสอน (Observation) และ 3) การประชุมหลังการนิเทศการสอน (Post conference)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating) โดยมีการกำกับ ติดตาม (Monitoring) อย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินการนิเทศเกิดประสิทธิภาพ⁵⁶

กลิคแมน, กอร์ดอน และรอส-กอร์ดอน (Glickman, Gordon & Ross - Gordon) ได้กำหนดว่ากระบวนการนิเทศ มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การประชุมครูก่อนการสังเกตการสอน (Preconference with teacher) หมายถึง ผู้บริหารร่วมประชุมกับครู เพื่อพิจารณารายละเอียดก่อนสังเกตการสอนของครู ดังนี้ 1) เหตุผลและจุดมุ่งหมายของการสังเกตการสอน 2) การสังเกตการสอนนั้น เน้นจุดใดเป็นพิเศษ 3) วิธีการและรูปแบบของการสังเกตการสอนที่จะนำไปใช้ 4) เวลาที่จะใช้ในการสังเกตการสอน และ 5) กำหนดเวลาที่จะประชุมหลังการสังเกตการสอน รายละเอียดต่าง ๆ ดังกล่าว จะต้องดำเนินการก่อนการสังเกตการสอนจะเริ่มขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจกันอย่างชัดเจน สำหรับจุดมุ่งหมายของการสังเกตการสอนควรมีเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับจุดเด่น วิธีการ และเวลาที่ใช้ที่เหมาะสม

⁵⁵ นิตยา เปลื้องนุช, การบริหารหลักสูตร (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554), 107 - 109.

⁵⁶ ยุพิน ยืนยง, "การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพ การวิจัยในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ," **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย** 3, 1 - 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2554): 196 - 203.

ขั้นตอนที่ 2 การสังเกตการสอน (Observation of classroom) หมายถึง ช่วงเวลาที่จะต้องติดตามพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจสอดคล้องกับหลักการและรายละเอียดต่าง ๆ ที่กำหนดจากการประชุมร่วมกับครู (Preconference with teacher) ผู้สังเกตอาจใช้วิธีสังเกตเพียงวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้ วิธีการต่าง ๆ ได้แก่ สังเกตการสอนแบบนับจำนวนความถี่ (categorical frequencies) สังเกตการสอนแบบระบุพฤติกรรมตามกระบวนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ (Performance Indicators) สังเกตการสอนที่จัดเตรียมแบบที่เป็นแผนผัง (Visual Diagramming) บันทึกข้อมูลคำพูดคำต่อคำ (Verbatim) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Detached Open - Ended Narratives) การสังเกตและบันทึกแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสังเกตและบันทึกตามประเด็นคำถาม (Focused Questionnaire) และการสังเกตและบันทึกแบบเฉพาะเหตุการณ์ (Tailored Observation Systems)

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกตการสอนและพิจารณาวางแผนการประชุมร่วมกับครู (Analyzing and interpreting observation and determining conference approach) หมายถึง ผู้สังเกตหลังจากได้สังเกตการสอนและได้รับข้อมูลของครูแล้ว จะเริ่มวิเคราะห์ข้อมูลนั้น โดยใช้การนับความถี่ มองหารูปแบบที่เกิดซ้ำ แยกเหตุการณ์สำคัญ ๆ หรือค้นหาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพที่เกิดจากการปฏิบัติหรือตัวบ่งชี้ที่ไม่เกิดขึ้น โดยไม่คำนึงถึงเครื่องมือแบบสอบถาม หรือแบบฟอร์มปลายเปิดที่ใช้ ผู้สังเกตต้องทำความเข้าใจข้อมูลจำนวนมาก จากนั้นผู้สังเกตจึงสามารถแปลความหมายข้อมูลได้

ขั้นตอนที่ 4 การประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน (Post conference with teacher) หมายถึง หลังจากการสังเกต วิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูล และเลือกวิธีปฏิบัติที่คาดว่าจะให้ครูผู้สอนนำไปปรับปรุงได้แล้ว ผู้สังเกตจะจัดประชุมครูเพื่อหารือเกี่ยวกับการวิเคราะห์การสังเกต และจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์และพัฒนาการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน (Critique of previous four steps) หมายถึง การวิพากษ์วิจารณ์ขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอนก่อนหน้า ซึ่งต้องใช้เวลาเพื่อพิจารณาและทบทวน รูปแบบรวมทั้งกระบวนการ ตั้งแต่การประชุมครูก่อนการสังเกตการสอน (Preconference) ไปจนถึงการประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน (Post conference) เป็นที่น่าพอใจหรือไม่ มีสิ่งใดบกพร่องต้องแก้ไขก่อนที่จะทำซ้ำตามลำดับหรือไม่ การวิพากษ์วิจารณ์อาจทำได้หลังจากสิ้นสุดการประชุม ไม่จำเป็นต้องเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ที่เป็นทางการ แต่สามารถเป็นการอภิปรายสั้น ๆ ซึ่งประกอบด้วยคำถาม เช่น สิ่งที่เราทำมีประโยชน์อะไรบ้าง สิ่งใดมีค่าน้อย

ที่สุด สามารถแนะนำให้เปลี่ยนแปลงอะไรได้บ้าง นอกจากนี้ข้อเสนอนี้ของครูยังเปิดโอกาสให้ผู้
นิเทศตัดสินใจว่าจะปฏิบัติต่อ แก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงอะไรเมื่อทำงานกับครูในอนาคต⁵⁷

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นการทำงานที่มี
ลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมมือกัน ช่วยเหลือ แก้ปัญหา
ส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา และมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน
ผู้รับบริการให้มีคุณภาพ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ
2) วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก 3) สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ 4) ปฏิบัติการนิเทศ
และ 5) สรุปผลการนิเทศ

คุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาที่มีคุณภาพนั้น ปัจจัยที่สำคัญ คือ คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็น
ความสามารถของสถานศึกษาที่มีผลสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้นของงาน ตอบสนองหรือบรรลุวัตถุประสงค์
หรือมาตรฐานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด อย่างประหยัดและให้
เกิดประโยชน์สูงสุด ก่อให้เกิดการยอมรับและชื่นชมในสังคม

ความหมายของคุณภาพการศึกษา

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า คุณภาพ เป็นลักษณะที่ดีเด่นของบุคคลหรือ
สิ่งของ⁵⁸ นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง คุณภาพการศึกษาไว้ ดังเช่น วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ ที่ให้
ความหมายว่า คุณภาพการศึกษา เป็นคุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐาน
การศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยพิจารณาตัวชี้วัดของผลการปฏิบัติงานว่ามีความสอดคล้องกับที่กำหนด
เป็นอย่างดี และต้องก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ คือ ผู้เรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น อีกทั้งยัง
เป็นการตอบสนองความต้องการของสังคมที่ต้องการผู้มีความรู้ความสามารถ⁵⁹ และเช่นเดียวกับ
รัตนา ดวงแก้ว ที่ให้ความหมายว่า คุณภาพการศึกษา เป็นคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์

⁵⁷ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita Ross-Gordon, **The basic guide to supervision and instructional leadership**, 3rd ed. (Boston: Pearson Education, 2013), 205 - 208.

⁵⁸ ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554** (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556), 263.

⁵⁹ วีระยุทธ ชาตะกาญจน์, **เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), 74.

ทางการเรียนสูงและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด ทั้งนี้ คุณภาพของผู้เรียนดังกล่าวเกิดจากความร่วมมือของทุกๆ ฝ่าย ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนที่เอาใจใส่การจัดการศึกษา หน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติมีระบบการบริหารที่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะระดับปฏิบัติซึ่งหมายถึงสถานศึกษามีระบบการจัดการศึกษาที่ลงถึงระดับห้องเรียนอย่างมีคุณภาพ อันเป็นผลมาจากการมีผู้บริหารและครูมืออาชีพ รวมทั้งมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่ให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ⁶⁰

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนหรือผู้รับบริการในทุกระดับหรือทุกประเภทของการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดของผลการปฏิบัติงานว่ามีความสอดคล้องกับสิ่งที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี และเกิดความพึงพอใจแก่ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ

ความสำคัญของการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในด้านการจัดการศึกษาของประเทศ จึงมีการกำหนดกฎกระทรวง เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ขึ้น โดยมุ่งให้สถานศึกษาแต่ละแห่งต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและแต่ละประเภทการศึกษา และจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา รวมถึงต้องมีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และเพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง⁶¹ จากสถานการณ์และความสำคัญดังกล่าว สำนักงาน กศน. ในฐานะหน่วยงานหลักที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของประชาชน จึงได้ดำเนินการพัฒนามาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานส่งเสริม

⁶⁰ รัตนา ดวงแก้ว, "การพัฒนาคุณภาพการศึกษา," ใน **ประมวลสาระชุดนโยบายการแผนงานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หน่วยที่ 11** (นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556), 11.

⁶¹ "กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561." **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 135, ตอนที่ 11ก (23 กุมภาพันธ์ 2561):3 - 4.

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขึ้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้แทนสถานศึกษาจากทุกประเภทให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและพัฒนามาตรฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีการตั้งเป้าหมายว่า “มาตรฐานการศึกษาที่ กำหนด” ต้องเป็นมาตรฐานการศึกษาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สามารถนำไปประเมินได้จริงตาม ศักยภาพของสถานศึกษา สามารถสะท้อนคุณภาพการศึกษาได้จริง มุ่งให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ การพัฒนาการศึกษาในแต่ละประเภทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งประกอบด้วย การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย มาตรฐานการศึกษามีประโยชน์ต่อบุคคลและภาคี เครือข่ายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ผู้เรียน สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองตามความคาดหวังของตนเอง สถานศึกษา สังคม และประเทศชาติ เช่น ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และ คุณลักษณะที่ดีตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษา เป็นต้น

2. ครู สามารถใช้มาตรฐานการศึกษาไปเป็นกรอบแนวทางในการออกแบบการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองตามคุณลักษณะ และคุณสมบัติที่ กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษา

3. ภาคีเครือข่าย สามารถใช้มาตรฐานการศึกษาไปเป็นกรอบแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน

4. พ่อแม่ ผู้ปกครอง ประชาชน และผู้นำชุมชน สามารถใช้มาตรฐานเป็นเครื่องมือ สื่อสารให้ประชาชนได้รับทราบกระบวนการจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ อันจะทำให้ประชาชนใน ชุมชน ท้องถิ่นเกิดความเข้าใจ และตัดสินใจเข้ามาร่วมส่งเสริม สนับสนุน หรือเป็นภาคีเครือข่ายใน การเข้ามาจัดหรือร่วมจัดการศึกษา รวมถึงการช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ที่กำหนด

5. ประเทศชาติ สามารถใช้มาตรฐานเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ทุกองค์ประกอบของระบบ การศึกษาขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายเดียวกัน ส่งผลต่อภาพสะท้อนที่ดีต่อการจัด การศึกษา⁶²

⁶² สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการ ประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562**, เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 2/2563 (ม.ป.ท., 2563), 2 - 4.

แนวคิดการกำหนดมาตรฐานการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดต้องเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้แทนสถานศึกษาทุกประเภทในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศึกษาพิเศษ ข้าราชการครู และนักวิชาการศึกษา และต้องเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของหน่วยงานต้นสังกัด สำหรับนำไปใช้กับสถานศึกษา ซึ่งการกำหนดมาตรฐานการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้จัดทำขึ้นโดยนำผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาระดับชาติ และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่ปรากฏอยู่ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ประกอบกับ การวิเคราะห์พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด ข้อกำหนดในกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ พ.ศ. 2555 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง พ.ศ. 2554 รวมถึงสภาพบริบท และบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกประเภท และข้อมูลทางสังคมที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 และหลักการ นโยบายด้านการศึกษา เพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีความน่าเชื่อถือ ที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง สามารถนำไปประเมินและสะท้อนคุณภาพการศึกษาได้จริง มุ่งให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา ดังนั้น จึงมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้ตามประเภทการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. ซึ่งประกอบด้วย 1) มาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง และ 3) มาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งในแต่ละประเภทของการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ได้กำหนดประเด็นพิจารณาคุณภาพไว้ 3 ด้าน คือ 1) คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ 2) คุณภาพการจัดการศึกษา และ 3) คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งในแต่ละด้านมีแนวคิดในการกำหนดประเด็นการพิจารณาไว้ ดังนี้

1. แนวคิดด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ

คุณภาพของผู้เรียน ได้ถูกระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ (หมายถึง สุขกาย สุขใจ) สติปัญญา ความรู้ (หมายถึง เป็นคนเก่ง) และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในมาตรา 7 ที่ว่า “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝัง จิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพ

กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง”⁶³ ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาไว้ว่า “มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และเร่งรัดการเตรียมพร้อมกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่สามารถส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต”⁶⁴ จากความสำคัญดังกล่าว ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านคุณภาพของผู้เรียน หรือผู้รับบริการ นั้น จึงมุ่งเน้นที่การพัฒนาผู้เรียนหรือผู้รับบริการให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดี (เช่น ความมีวินัย ความขยัน ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นต้น) มีความรู้ ความสามารถสอดคล้องตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตที่ดี (เช่น การอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ไขปัญหา การเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี เป็นต้น) มีสุขภาพและสุนทรียภาพที่ดี โดยยึดค่านิยมร่วมของสังคม (ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมเสมอภาค) มาเป็นฐานในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง อันจะส่งผลให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประเทศ หรือที่เรียกว่าลักษณะของคนไทย 4.0 ต่อไป⁶⁵

⁶³ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562**, เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 2/2563 (ม.ป.ท., 2563), 4 - 5.

⁶⁴ "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570)." **ราชกิจจานุเบกษา** (1 พฤศจิกายน 2565):20.

⁶⁵ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562**, 6.

2. แนวคิดด้านคุณภาพการจัดการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และจะต้องสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป ทั้งนี้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยความรับผิดชอบร่วมในระดับประเทศ และระดับสถานศึกษาโดยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ หลักสูตรสื่อการสอนและเทคโนโลยี การประเมินผลผู้เรียน การพัฒนาครู การประเมินคุณภาพสถานศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา⁶⁶ ดังนั้นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา จึงมุ่งเน้นที่การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดหาหรือพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีการใช้และพัฒนาบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้อให้มีความรู้ ความสามารถ หรือประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ตรงตามหลักสูตรหรือกิจกรรมที่จัดการเรียนรู้ รวมถึงมีการกำหนดแนวทางการตรวจสอบ วัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยการใช้เครื่องมือหรือวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับแก่กลุ่มเป้าหมายที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียน ผู้รับบริการต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ หรือทักษะ หรือคุณลักษณะเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือกิจกรรมที่จัดการเรียนรู้ และส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียน และผู้รับบริการ และเพื่อการนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ต่อไป⁶⁷

3. แนวคิดด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดทิศทางการบริหารไว้ในมาตรา 39 ว่าให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาให้แก่พื้นที่ และสถานศึกษา โดยแบ่งขอบข่ายงานการบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ประกอบกับตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพ

⁶⁶ รัตนา ดวงแก้ว, "การพัฒนาคุณภาพการศึกษา," ใน **ประมวลสาระชุดนโยบายการแผนงานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หน่วยที่ 11** (นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556), 12.

⁶⁷ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, **แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562**, 7.

การศึกษา พ.ศ. 2561 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และกฎกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ พ.ศ. 2555 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี 3) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี 4) จัดให้มีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 5) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 6) จัดทำรายงานการประเมินตนเองประจำปี 7) เสนอรายงานการประเมินคุณภาพภายในต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และภาคีเครือข่าย และเผยแพร่ต่อสาธารณชน 8) นำผลการประเมินคุณภาพภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย 9) จัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา และ 10) ยึดหลักการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ภาคีเครือข่าย และผู้รับบริการ สถานศึกษาจึงมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด รวมถึงเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาของแต่ละสถานศึกษานั้น อาจเกิดขึ้นแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพและบริบทของสถานศึกษา และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และความคาดหวังของประชาชนที่อยู่ในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ด้วย ดังนั้น ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา จึงมุ่งเน้นที่การจัดระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ภาคีเครือข่าย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามบทบาทหน้าที่ ในการร่วมกันกำหนดและจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนพัฒนาการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี นำไปสู่การปฏิบัติงานตามแผนของสถานศึกษา และจัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เป็นผลมาจากการดำเนินงานตามสภาพจริงของสถานศึกษา และจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมทั้งจัดทำรายงานการประเมินตนเองประจำปี ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และภาคีเครือข่าย แล้วนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน ร่วมกับการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของสถานศึกษา เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาประชาชนคนไทยให้ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียม สามารถเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วม

สร้างสรรค์นวัตกรรม และการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อไป⁶⁸

คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศ เรื่อง มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2562 กำหนดมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้นำไปใช้กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกแห่ง จึงมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้ตามประเภทการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) มาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง และ 3) มาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งแต่ละประเภทของมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยดังกล่าว ได้มีการกำหนดประเด็นพิจารณาคุณภาพไว้ 3 ด้าน ดังนี้ 1) คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ 2) คุณภาพการจัดการศึกษา และ 3) คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ

มาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการพิจารณาจากผลที่เกิดจากการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความสามารถในการอ่าน การเขียน การสร้างสรรค์ผลงาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความสามารถในการนำความรู้ทักษะพื้นฐานไปใช้หรือประยุกต์ใช้ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้พิจารณาจากผู้เรียนที่มีพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดีเป็นไปตามที่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ 9 ประการ (สะอาด สุขภาพ กตัญญู ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีน้ำใจ มีวินัย) มีจิตอาสา และเคารพในกฎ กติกาบนหลักประชาธิปไตย ภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีได้ โดยปราศจากความขัดแย้ง แสดงออกทางพฤติกรรม มีกิริยาที่เหมาะสม ถูกกาลเทศะ มีสุขภาวะทางกาย และสุนทรียภาพ หรือมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดต่อกฎหมายและวัฒนธรรมที่พึงงาม มีประเด็นพิจารณา 8 ประเด็น ประกอบด้วย

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน, 7 – 8.

1) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา พิจารณาจากผู้เรียนทุกระดับการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ หรือทักษะ ตามจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบังคับที่เป็นไปตามแผนการลงทะเบียนเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยผลการสอบปลายภาคเรียนของผู้เรียน หรือคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-Net) ระดับสถานศึกษา จำนวน 2 ภาคเรียนในปีงบประมาณที่จะดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษา

2) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด พิจารณาจากผู้เรียนที่มีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดีเป็นไปตามที่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดได้ 9 ประการ (สะอาด สุภาพ กตัญญู ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีน้ำใจ มีวินัย) มีจิตอาสา เคารพในกฎกติกาบนหลักประชาธิปไตย ภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีได้ โดยปราศจากความขัดแย้ง

3) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น พิจารณาจากผู้เรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ โดยใช้ข้อมูลและเหตุผลประกอบการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง สมเหตุสมผล และสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นได้

4) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการสร้างสรรค์งาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม พิจารณาจากผู้เรียนที่มีความสามารถในการรวบรวมความรู้ที่ได้จากการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา และสามารถเชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับกับที่มีอยู่เดิม แล้วนำไปใช้ในการจัดทำโครงการ ชิ้นงาน สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรือสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นและใช้ประโยชน์ได้จริง โดยเป็นผลมาจากการส่งเสริม สนับสนุนของสถานศึกษา

5) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พิจารณาจากผู้เรียนที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม การสื่อสาร การทำงาน และการดำรงชีวิต

6) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสุขภาพทางกาย และสุนทรียภาพ พิจารณาจากผู้เรียนที่มีภาวะทางร่างกายที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และมีสุขภาพจิต อารมณ์ และสังคมที่ดี

7) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการอ่าน การเขียน พิจารณาจากผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร ที่เป็นไปตามเกณฑ์ในแต่ละระดับการศึกษา โดยระดับประถมศึกษา มีความสามารถในการอ่านออก เขียนได้

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสามารถอ่าน และเขียนได้คล่อง และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสามารถในการอ่านจับใจความ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

8) ผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานนำความรู้ ทักษะพื้นฐานที่ได้รับไปใช้หรือประยุกต์ใช้ พิจารณาจากผู้จบการศึกษาตามหลักสูตรสามารถนำความรู้ และทักษะพื้นฐานที่ได้รับไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ หรือเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง พิจารณาจากผลการจัดการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งเป็นความรู้ ความสามารถ และ/หรือทักษะ และ/หรือคุณธรรมของผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องที่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมบนฐานค่านิยมร่วมของสังคม มีประเด็นพิจารณา 3 ประเด็น ประกอบด้วย

1) ผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ ความสามารถและหรือทักษะและหรือคุณธรรมเป็นไปตามเกณฑ์การจบหลักสูตร พิจารณาจากผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง ที่มีความรู้ ความสามารถ และ/หรือทักษะ และ/หรือคุณธรรมเป็นไปตามเกณฑ์การจบหลักสูตร

2) ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ บนฐานค่านิยมร่วมของสังคม พิจารณาจากผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องทุกรูปแบบที่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมบนฐานความอดทน ความมุ่งมั่นในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีความพอเพียง มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องในด้านต่าง ๆ

3) ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องที่นำความรู้ไปใช้จนเห็นเป็นประจักษ์หรือตัวอย่างที่ดี พิจารณาจากผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องตั้งแต่ 6 ชั่วโมงขึ้นไป ที่มีการนำความรู้จากการเข้ารับการศึกษานอกระบบของสถานศึกษาไปใช้สำหรับตนเอง ครอบครัว หรือชุมชน จนกระทั่งมีผลการดำเนินงานปรากฏให้เห็นเป็นประจักษ์ในพื้นที่ หรือมีผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มความยั่งยืน ทั้งที่เป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่ม

มาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย พิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการเกี่ยวกับความรู้ หรือทักษะ หรือประสบการณ์ที่ผู้รับบริการได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสถานศึกษาจัดขึ้นมีประเด็นพิจารณา 1 ประเด็น ประกอบด้วย

1) ผู้รับบริการมีความรู้ หรือทักษะหรือประสบการณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย พิจารณาจากผู้รับบริการมีความรู้ หรือทักษะ หรือประสบการณ์ ที่ผู้รับบริการได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยในรูปแบบต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น

2. คุณภาพการจัดการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาของระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาจากกระบวนการจัดการศึกษาของระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และชุมชน ท้องถิ่น เพื่อให้ในการจัดการศึกษาของระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการคิด และการลงมือปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีสื่อ เทคโนโลยีดิจิทัล แหล่งเรียนรู้ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างครูกับผู้เรียน ในฐานะครูกับผู้เรียน มีการกำหนดแนวทางการตรวจสอบ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบได้ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตลอดจนมีการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน และผู้ที่มีความสนใจในการเรียนรู้ มีประเด็นพิจารณา 4 ประเด็น ประกอบด้วย

1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น พิจารณาจากการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญครบถ้วน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย หลักการ จุดหมายของหลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย โครงสร้างหลักสูตร ระยะเวลาเรียน วิธีการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการจบหลักสูตร

2) สื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พิจารณาจากการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สามารถพัฒนา หรือจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตรและวิธีการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระตามหลักสูตรสถานศึกษา

3) ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พิจารณาจากการดำเนินงานของครูที่สามารถบริหารจัดการ เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ หรือคุณลักษณะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีการสำรวจความต้องการในการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการ

จัดการเรียนรู้ มีการใช้สื่อ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาของผู้เรียนอย่างทั่วถึง เช่น การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาของผู้เรียน เป็นต้น เพื่อให้การจัดกระบวนการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา

4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ พิจารณาจากการดำเนินงานของครูที่มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นระบบ โดยมีการใช้เครื่องมือ หรือวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และแจ้งข้อมูลผลการประเมินการเรียนรู้ย้อนกลับไปยังผู้เรียน และนำไปสู่การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้

มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง พิจารณาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา โดยสถานศึกษามีการจัดหาหรือจัดทำ หรือพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องที่สอดคล้องกับสภาพบริบท หรือความต้องการ หรือความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน สังคม และเป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด สำหรับนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ตรงตามหลักสูตร มีการใช้สื่อ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาต่อเนื่อง มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และจัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ มีประเด็นพิจารณา 5 ประเด็น ประกอบด้วย

1) หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องมีคุณภาพ พิจารณาจากการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีการจัดหา จัดทำ หรือพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพบริบท หรือความต้องการ หรือความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน สังคม และเป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด โดยมีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการจัดเพื่อการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาทักษะชีวิต และการพัฒนาสังคมและชุมชน ซึ่งให้พิจารณาเฉพาะหลักสูตรที่มีหลักสูตร ตั้งแต่ 6 ชั่วโมงขึ้นไป โดยมีองค์ประกอบของการจัดทำหลักสูตรครบถ้วน ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และได้รับการอนุมัติจากผู้บริหารสถานศึกษา

2) วิทยากรการศึกษาต่อเนื่อง มีความรู้ ความสามารถ หรือประสบการณ์ตรงตามหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง พิจารณาจากการที่สถานศึกษามีวิทยากรการศึกษาต่อเนื่องที่มีความรู้ ความสามารถ หรือประสบการณ์ตรงตามหลักสูตร โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้ และมีการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน รวมถึงมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3) สื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พิจารณาจากการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สามารถจัดหา หรือจัดทำ หรือพัฒนา สื่อ แหล่งเรียนรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความสอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา สาระ และสามารถทบทวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

4) การวัดและประเมินผลผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง พิจารณาจากการวัดและประเมินผลที่มีการสร้าง หรือเลือกใช้วิธีการหรือเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และนำผลการวัดและประเมินผลผู้เรียนไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

5) การจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่องที่มีคุณภาพ พิจารณาจากการที่สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่องให้แก่ผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ หรือคุณลักษณะที่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง ที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง

มาตรฐานการศึกษาตามอัยาศัย พิจารณาจากการจัดการศึกษาตามอัยาศัยของสถานศึกษา ที่มีการกำหนด และจัดโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยที่สอดคล้องกับสภาพบริบท หรือความต้องการ หรือความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน สังคม และเป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด โดยมีผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยที่มีความรู้ความสามารถในการออกแบบและจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้รับบริการมีความรู้ หรือทักษะ หรือประสบการณ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยจัดให้มีการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการการศึกษาตามอัยาศัยที่มีต่อการจัดการศึกษาตามอัยาศัยของสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามอัยาศัยของสถานศึกษาต่อไป มีประเด็นพิจารณา 4 ประเด็น ประกอบด้วย

1) การกำหนดโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัย พิจารณาจากการที่สถานศึกษามีการกำหนด และจัดโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัย ที่สอดคล้องกับสภาพบริบท หรือความต้องการ หรือความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน สังคม และเป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

2) ผู้จัดกิจกรรมมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัย พิจารณาจากการที่สถานศึกษามีผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยที่มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัยาศัย และมีการปรับปรุง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับความรู้และ/หรือทักษะ และ/หรือประสบการณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัย

3) สื่อ หรือนวัตกรรม และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามอัยาศัย พิจารณาจากการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สามารถพัฒนา หรือจัดหาสื่อ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามอัยาศัย ที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการ กิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยของสถานศึกษา

4) ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย พิจารณาจากระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีต่อกระบวนการจัดโครงการ กิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษา

3. **คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา** พิจารณาจากความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ภาควิชาครูข่าย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนพัฒนาการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี นำไปสู่การปฏิบัติงานตามแผนของสถานศึกษา และจัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการ กิจกรรม และนำผลการประเมินดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมถึงการพัฒนาครู วิทยากร ผู้จัดการเรียนรู้ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติงาน ตลอดจนการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สามารถนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างมีคุณภาพ มีประเด็นพิจารณา 9 ประเด็น ประกอบด้วย

1) **การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม** พิจารณาจากกรดำเนินงานของสถานศึกษาที่เน้นให้บุคลากรของสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อัตลักษณ์ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนพัฒนาการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ นโยบายของรัฐบาลหรือหน่วยงานต้นสังกัด

2) **ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา** พิจารณาจากกรดำเนินงานของสถานศึกษาที่เป็นไปตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกฎกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ พ.ศ. 2555 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินการ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี พร้อมทั้งจัดให้มีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รายงานการประเมินตนเองประจำปี เสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ภาควิชาครูข่าย และเผยแพร่ต่อสาธารณชน นำผลการประเมินมาวางแผน เพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย จัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา

3) การพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา พิจารณาจากการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรของสถานศึกษาให้ได้รับการพัฒนา จนมีความรู้ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย หรือการปฏิบัติงาน และสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม

4) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ พิจารณาจากการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการที่รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ที่ครอบคลุมภารกิจ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป รวมทั้งงานสนับสนุนอื่น ๆ และมีการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดทำ หรือจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา

5) การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา พิจารณาจากการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีการวางแผนกำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาตามภารกิจของสถานศึกษา และมีการนำผลการกำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษา

6) การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด พิจารณาจากการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เรื่อง จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มาของประธานและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประกาศ ณ วันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2551 และประกาศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เรื่อง คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาของประธานกรรมการและกรรมการสถานศึกษา วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของสถานศึกษาในกำกับ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

7) การส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พิจารณาจากการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคีเครือข่าย คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น รวมทั้งสถานศึกษาอื่น ที่มีได้สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้เข้ามามีส่วนร่วม หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน

8) การส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ พิจารณาจากการที่สถานศึกษามีการกำหนดและดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น โดยมีการถอดองค์ความรู้ หรือการนำองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วในพื้นที่มาใช้ในการถ่ายทอดความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ได้ พร้อมทั้งจัดให้มีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และนำผลการประเมินผลดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาโครงการ กิจกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ ต่อไป

9) การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษา พิจารณาจากการที่ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษามีการจัดทำงานวิจัยอย่างง่ายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของสถานศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล หรือด้านการบริหารงานทั่วไป ในแต่ละปีงบประมาณ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้ ควรสอดคล้องกับสถานการณ์ ปัญหา หรือความต้องการของสถานศึกษา⁶⁹

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา เป็นผลของกระบวนการทำงานตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชน โดยพิจารณาคุณภาพ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ 2) ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา 3) ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีสถานะเป็นสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้ และกำกับดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก และแนะนำ ในการปฏิบัติหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบลและศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ ทั้งในด้านวิชาการ และเทคโนโลยีที่จำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ของจังหวัด รวมทั้งประสานความร่วมมือ และแนะนำการจัดการเรียนรู้ของภาคีเครือข่ายในพื้นที่⁷⁰

ภูมิหลังของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

กรมส่งเสริมการเรียนรู้ นับเป็นหน่วยงานหลักที่ดำเนินการจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และ 3) การเรียนรู้เพื่อ

⁶⁹ เรื่องเดียวกัน, 15-92.

⁷⁰ "พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ.2566." **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 140, ตอนที่ 20ก (19 มีนาคม 2566):68.

คุณวุฒิตามระดับ⁷¹ โดยวิวัฒนาการ หลักการ และวิธีการจัดมาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2483 ที่ประเทศไทยอยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ช่วงนี้ภารกิจที่สำคัญ คือ การรณรงค์การแก้ไขการไม่รู้หนังสือให้แก่ราษฎรผู้ใหญ่ ในระหว่างปี พ.ศ. 2503-2519 การศึกษาผู้ใหญ่กระทรวงศึกษาธิการได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ มีการจัดการศึกษาระดับพื้นฐาน ในปี พ.ศ. 2511 กองการศึกษาผู้ใหญ่ได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จเพื่อส่งเสริมการอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และพัฒนาอาชีพควบคู่กันไป ได้มีการผลิตหนังสือพิมพ์ฝานึ่ง ที่มีสาระการเรียนรู้ที่มีประโยชน์กับประชาชน ในปีพ.ศ. 2520 เป็นต้นมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในการจัดการศึกษาไทยค่อนข้างมาก โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยกระจายอำนาจการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสู่ภูมิภาค 5 แห่งและจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดครบทุกจังหวัด และได้จัดตั้งเป็นกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2522 และในปี พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ และประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเปลี่ยนชื่อกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นสำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียนจนถึงปี พ.ศ. 2551 กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายปรับโครงสร้างของหน่วยราชการในสังกัดอีกครั้ง และได้มีการตราเป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเปลี่ยนชื่อหน่วยงานเป็นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย⁷² และเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2566 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 โดยมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 60 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551⁷³ ดังนั้น “สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” จึงยกระดับเป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้” และ “ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ” เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ” ตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2566

⁷¹ "พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ.2566." *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 140, ตอนที่ 20ก (19 มีนาคม 2566):62.

⁷² สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, *การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557), 55 - 57.

⁷³ "พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ.2566." *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 140, ตอนที่ 20ก (19 มีนาคม 2566):60 - 61.

สถาบันพัฒนาการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง เป็นสถานศึกษาในราชการบริหารส่วนกลาง ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค สังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 139/2 หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านซ้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 41 ไร่ 2 งาน 24 ตารางวา ห่างจากตัวเมืองราชบุรีประมาณ 16 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 85 กิโลเมตร มีเขตปฏิบัติงานครอบคลุมพื้นที่ 17 จังหวัดและกรุงเทพมหานคร ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสระบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดอ่างทอง และกรุงเทพมหานคร โดยมีศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จำนวน 192 แห่ง

บทบาทและอำนาจหน้าที่ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

บทบาทและอำนาจหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ครอบคลุมงานการยกระดับการศึกษานอกโรงเรียน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา ดังนี้ 1) จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 2) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 3) ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ 4) จัด ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ 5) จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 6) วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ 7) ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ 8) กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 9) พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 10) ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัด และพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 11) ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด 12) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย⁷⁴

⁷⁴ "ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา."

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เรื่องกิตติ์ วะชุม ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการสอนของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครู โดยภาพรวมสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁷⁵

ธชวรรณ สุทธาธาร ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) สมรรถนะของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษานครปฐมเขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01⁷⁶

สุภาพร ภิรมย์เมือง ได้ศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการจัดทำกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ ด้านการตรวจสอบสภาพแวดล้อม และด้านการประเมินผลการควบคุม 2) คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านอัตลักษณ์ของโรงเรียน ด้านมาตรการส่งเสริม ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และด้านคุณภาพผู้เรียน 3) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษา

⁷⁵ เรื่องกิตติ์ วะชุม, "ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอน ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครพนมเขต 2," วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม 2, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2555): 41.

⁷⁶ ธชวรรณ สุทธาธาร, "สมรรถนะของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษานครปฐม เขต 2," วารสารบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร 4, 3 (มกราคม-มิถุนายน 2557): 73-85.

ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงและเป็นในลักษณะคล้อยตามกัน⁷⁷

อานนท์ สิงห์จ้อย ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในกับทักษะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศภายในวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สูงที่สุดคือ วางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ลงมือปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก และต่ำที่สุดคือ สร้างเสริมกำลังใจอยู่ในระดับมาก⁷⁸

นัยนัปร แก้วจิราสิน ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามีซิมิลิตีจากมากไปน้อย ดังนี้ กระบวนการบริหารและการจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น และคุณภาพของผู้เรียน ตามลำดับ และ 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁷⁹

พฤษ หงษ์ และอนุชา กอนพ่วง ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก

⁷⁷ สุภาพร ภิรมย์เมือง, "การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3," **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 4, 3 (มกราคม-มิถุนายน 2557): 171-180.

⁷⁸ อานนท์ สิงห์จ้อย, "ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในกับทักษะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี," **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์** 3, 3 (ตุลาคม 2560 - มกราคม 2561): 130-142.

⁷⁹ นัยนัปร แก้วจิราสิน, "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม," **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 10, 1 (มกราคม -มิถุนายน 2562): 610.

เขต 1 พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁸⁰

ปิยรัตน์ พารเพิง, สถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์ และนัจฉรี เจริญสุข ได้ศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี เรียงลำดับตามค่ามัธยิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการปฏิบัติการณ์เทศ 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ 3) ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ 4) ด้านการวางแผนการนิเทศ 5) ด้านการสำรวจความต้องการและความจำเป็น และ 6) ด้านการประเมินผลการนิเทศและรายงานผล⁸¹

กำชัย ยุกติชาติ ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชา ชนุทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนุทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนุทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่ามัธยิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ 2) ด้านการปฏิบัติการณ์เทศ 3) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 4) ด้านการประเมินผลและรายงานผล และ 5) การสร้างเครื่องมือนิเทศ⁸²

⁸⁰ พฤหัสส คงเทศ และอนุชา กอนพวง, "รูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 1," *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร* 21, 2 (เมษายน -มิถุนายน 2562): 198-211.

⁸¹ ปิยรัตน์ พารเพิง สถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์ และนัจฉรี เจริญสุข, "แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี," *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์* 12, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2563): 112-125.

⁸² กำชัย ยุกติชาติ, "การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนุทิศสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2," *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร* 12, 2 (กรกฎาคม -ธันวาคม 2564): 17.

พรนภา วัฒน้อยและทัศนะ ศรีปัดดา ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ และด้านการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ⁸³

ภิชาวิชญ์ ยางงาม ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก ด้านการประเมินผลและรายงานผล ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา ด้านการสร้างสื่อเครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ ตามลำดับและมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน⁸⁴

ศุภนันทิพัฒน์ อ่อนศรี ได้ศึกษาการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารคุณภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษา

⁸³ พรนภา วัฒน้อย และทัศนะ ศรีปัดดา, "กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชรเขต 1," *Journal of Roi Kaensarn Academi* 7, 4 (เมษายน 2565): 45-59.

⁸⁴ ภิชาวิชญ์ ยางงาม, "กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3" (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2564), บทคัดย่อ.

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01⁸⁵

จรรยา ศิริโตและ พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษากับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ตามลำดับ 2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาล จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันสูง⁸⁶

อุมาวดี วุฒินาม ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารสถานศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ตามลำดับ 2) มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่

⁸⁵ ศุภนันทิพัฒน์ อ่อนศรี, "การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร," **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร** 19, 1 (มกราคม - มิถุนายน 2564): 416 - 431.

⁸⁶ จรรยา ศิริโต และพรศักดิ์ สุจริตรักษ์, "ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษากับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลจังหวัดราชบุรี," **วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 4, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2564): 595 - 606.

2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01⁸⁷

งานวิจัยในต่างประเทศ

ซาชาเรียล (Zachariah) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในประเทศเคนยา ผลการวิจัยพบว่าการนิเทศการจัดการศึกษาถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเพื่อให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามกฎระเบียบและขั้นตอนของข้าราชการและความซื่อตรงต่อหน่วยงาน ประโยชน์ของการดำเนินงานนิเทศ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการสร้างผลงานทางวิชาการของผู้เรียน การปรับปรุงคุณภาพในการจัดการศึกษาของครู รวมถึงการช่วยให้ครูผู้สอนสามารถติดตามผลการจัดเรียนการสอนของตนเองได้ ปัญหาหลัก ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานนิเทศการจัดการศึกษาคือการขาดความสม่ำเสมอการดำเนินงานของผู้บริหารและการขาดทรัพยากร ซึ่งผู้บริหารควรมีการกำหนดการพัฒนา นโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศการจัดการศึกษาและจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นข้อเสนอแนะและการสนับสนุนการติดตามผล⁸⁸

ฟาร์ฮาท (Farhat) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษามี 17 ตัวแปร ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การบริหารจัดการ ความเป็นมืออาชีพ และคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ซึ่งปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดีที่สุดคือ ความเป็นมืออาชีพ ซึ่งความเป็นมืออาชีพที่ได้ผลดีของการบริหารงานนั้นต้องมีการประสานงานและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสถานศึกษา ส่วนสภาพแวดล้อม เช่น อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษา ห้องเรียน เป็นต้น⁸⁹

⁸⁷ อูมาวตี วุฒินาม, "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9," **วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี** 8, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2564): 150 - 179.

⁸⁸ Zachariah Wanzare, "Instructional Supervision in Public Secondary Schools in Kenya," **Educational Management Administration & Leadership Journal** 40, 2 (March 2012): 188-216.

⁸⁹ Saleem Farhat, "Determinants of School Effectiveness: A Study at Punjab level," **International Journal of Humanities and Social Science** 2, 14 (July 2012): 248.

อดู อคินลอย และโอลายี (Adu, Akinloye and Olaoye) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของปัญหาและวิธีการต่างๆ ในการนิเทศภายในและภายนอกสถานศึกษา กล่าวว่าการดำเนินงานนิเทศเป็นกิจกรรมสำคัญในการบริหารการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงการปฏิบัติงานของครูในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นควรมีการดำเนินงานนิเทศจากทั้งภายในหรือภายนอกหน่วยงาน เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแต่ละสถานศึกษา ควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงานนิเทศ ทักษะและความสามารถของผู้บริหารในการกำกับดูแลการดำเนินงานนิเทศให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานนิเทศจะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการสร้างกลุ่มการทำงานของครูที่มีความสามัคคีและมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายเดียวกัน⁹⁰

โฟท์ และคนอื่นๆ (Fauth and others) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดอันดับคุณภาพการสอนตามการรับรู้ของนักเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน 3 ประการ ประกอบด้วย การบริหารจัดการชั้นเรียน การกระตุ้นการรับรู้ และบรรยากาศชั้นเรียน ซึ่งการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นปัจจัยส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ส่วนการกระตุ้นการรับรู้และบรรยากาศชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสนใจในรายวิชาต่างๆ⁹¹

เอลเลน (Allen) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการและการนิเทศของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ :ความจำเป็นในการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพ พบว่าการจัดการและการนิเทศของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องเน้นการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูและความสามารถในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและการพัฒนาด้านการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง การจัดการและการนิเทศที่เหมาะสมนั้นโรงเรียนควรเน้นย้ำถึงหลักการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ แต่เนื่องด้วยการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและเหมาะสมด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มการเรียนการสอน ดังนั้นจึงเสนอแนวทางสำหรับกลุ่มเครือข่ายการนิเทศของสถานศึกษา ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรในสถานศึกษากลุ่มเครือข่าย ในการดำเนินการนิเทศ

⁹⁰ Emmanuel O. Adu, Gbadegesin M. Akinloye, and Olabisi F. Olaoye, "Internal and External School Supervision: Issues, Challenges and Wayforward," *International Journal of Educational Sciences* 7, 2 (2014): 269-278.

⁹¹ Benjamin Fauth and others, "Student Ratings of Teaching Quality in Primary School: Dimensions and Prediction of Student Outcomes," *Learning and Instruction* 29 (February 2014): 1-9.

แบบคลินิกและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยผู้บริหารต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา⁹²

ไลลา (Laila) ได้ศึกษาปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษามีประสิทธิผล โดยสรุปว่าปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษามีประสิทธิผลนั้นประกอบด้วย 1) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ 2) ครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ และ 3) สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ หากปัจจัยด้านใดด้านหนึ่งเกิดปัญหาหรือไม่ มีประสิทธิภาพ เช่น ผู้บริหารไม่มีวิสัยทัศน์ ขาดภาวะผู้นำ ไม่เอาใจจริงเอาใจในการพัฒนาการดำเนินการของสถานศึกษา ครูผู้สอนขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานหรือขาดทักษะในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ มีความขัดแย้งระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาไม่เพียงพอ ก็จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน⁹³

เปเรซ, (Perez) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานและประสิทธิผลของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีความสามารถในตนเองสูงและมีความสนใจในงานสูงมีแนวโน้มที่จะทำให้มีประสิทธิผลสูงขึ้น และความพึงพอใจภายในของงานเป็นกุญแจสำคัญที่มีอิทธิพลมากกว่าความพึงพอใจภายนอกอย่างมีความสัมพันธ์กัน⁹⁴

ฉี และซาง (Xie and Zhang) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จสูง: การศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยทำการศึกษาประสิทธิผลในสถานศึกษาต่างๆ ที่ใช้วิธีการเดียวกันในการพัฒนาผู้เรียน และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจ (CEPS) China Education Panel Survey ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมดี มีผู้เรียนที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการจำนวนมากกว่า และมีเครื่องมือ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการเรียนรู้มากกว่า จะมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันพบว่า การจัดอันดับสถานศึกษาของท้องถิ่น คุณภาพของครู และการปฏิบัติที่

⁹² Agih A. Allen, "Effective School Management and Supervision: Imperative for Quality Education Service Delivery," **An International Multidisciplinary Journal** 9, 3 (July 2015): 62-74.

⁹³ Alammar Laila, "The effective school: The role of the leader in school effectiveness," **Educational research and reviews** 10, 6 (2015): 702-713.

⁹⁴ Soto M. Pérez, "Factors to improve job performance and school effectiveness," **International Journal of Educational Management** 34, 5 (2020): 805-822.

เกี่ยวข้องกับวิชาการไม่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ งานวิจัยนี้ครอบคลุมการศึกษาก่อนหน้านี้เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน จากการมุ่งเน้นด้านทักษะความสามารถของผู้เรียน ไปยังการเน้นที่การเปลี่ยนแปลงทักษะความสามารถของผู้เรียน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการลงทะเบียนเข้าเรียนของผู้เรียน สถานะทางสังคมของครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาความสามารถด้านวิชาการของผู้เรียน⁹⁵

สรุป

จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่ากระบวนการนิเทศของผู้บริหารมีความจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และยังมีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดว่ากระบวนการนิเทศ มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ 2) วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก 3) สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ 4) ปฏิบัติการนิเทศ และ 5) สรุปผลการนิเทศ ในส่วนคุณภาพการศึกษานั้นสามารถวัดคุณภาพได้หลากหลายรูปแบบ ผู้วิจัยใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดว่า มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีคุณภาพที่ต้องพิจารณา 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ 2) คุณภาพการจัดการศึกษา 3) คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

⁹⁵ Guihua Xie and Yangyang Zhang, "School of golden touch? A study of school effectiveness in improving student academic performance," *The Journal of Chinese Sociology* 7, 7 (May 2020): 1-22.

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง 2) คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง 3) ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จำนวน 132 แห่งเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอละ 2 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) ครู กศน. จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 264 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนการเตรียมโครงการอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สืบค้นจากตำราเอกสาร ข้อมูลทางสถิติ เอกสารทางวิชาการ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลในการจัดทำโครงงานวิจัย ขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเสนอขออนุมัติโครงงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยมีพื้นฐานมาจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการตรวจสอบคุณภาพโดยวิธีหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาข้อมูลทางสถิติตลอดจนแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

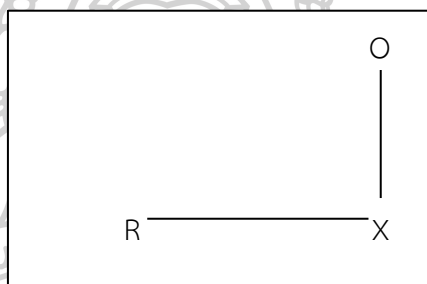
ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการวิจัยเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot, non - experimental case study design) ซึ่งนำเสนอเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

เมื่อ R หมายถึง ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
 X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
 O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จำนวนทั้งสิ้น 192 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเปิดตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และ

มอร์แกน (Krejcie and Morgan)⁹⁶ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 แห่ง และเลือกตัวอย่างโดยวิธี สุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) จำแนกตามจังหวัด

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลของแต่ละศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอละ 2 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน
- 2) ครู กศน. จำนวน 1 คน จากจำนวนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 แห่ง รวมผู้ให้ข้อมูล 264 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 4 ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจังหวัด

สำนักงานส่งเสริม การเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร/ จังหวัด	ประชากร (แห่ง)	กลุ่ม ตัวอย่าง (แห่ง)	ผู้ให้ข้อมูล (คน)		รวม (คน)
			ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ครู กศน.	
กรุงเทพมหานคร	50	34	34	34	68
กาญจนบุรี	13	9	9	9	18
ชัยนาท	8	5	5	5	10
นครปฐม	7	5	5	5	10
นนทบุรี	6	4	4	4	8
ปทุมธานี	7	5	5	5	10
ประจวบคีรีขันธ์	8	5	5	5	10
พระนครศรีอยุธยา	16	11	11	11	22
เพชรบุรี	8	5	6	6	12
ราชบุรี	10	7	7	7	14
ลพบุรี	11	8	8	8	16
สมุทรปราการ	6	4	4	4	8
สมุทรสงคราม	3	2	2	2	4
สมุทรสาคร	3	2	2	2	4

⁹⁶ Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan, "Determining Sample Size for Research Activities," *Journal for Educational and Psychological Measurement* 3 (November 1970): 608.

ตารางที่ 3 ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจังหวัด (ต่อ)

สำนักงานส่งเสริม การเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร/ จังหวัด	ประชากร (แห่ง)	กลุ่ม ตัวอย่าง (แห่ง)	ผู้ให้ข้อมูล (คน)		รวม (คน)
			ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ครู กศน.	
สระบุรี	13	9	9	9	18
สิงห์บุรี	6	4	4	4	8
สุพรรณบุรี	10	7	7	7	14
อ่างทอง	7	5	5	5	10
รวมทั้งสิ้น	192	132	132	132	264

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. **ตัวแปรพื้นฐาน** เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน

2. **ตัวแปรต้น** เป็นตัวแปรเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอบางบาล (X_{tot}) ตามที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กำหนด ซึ่งมีกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 **ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X₁)** หมายถึง การศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการ ศึกษาเอกสาร แผนการจัดการเรียนรู้ของครู แผนบูรณาการหรือแผนรายวิชา ข้อมูลด้านการจัดการเรียนรู้ของครูว่ามีจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาอย่างไร ครูมีความต้องการพัฒนาเรื่องใด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อวางแผนแก้ปัญหาต่อไป

2.2 **วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก (X₂)** หมายถึง การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา วางแผนพัฒนานวัตกรรมการนิเทศ เพื่อแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น ให้ครูมีส่วนร่วมวางแผน แสดงความคิดเห็น สร้างข้อตกลงร่วมกัน โดยยึดจุดมุ่งหมายการนิเทศร่วมกัน

2.3 **สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X₃)** หมายถึง การจัดทำสื่อ และเครื่องมือการนิเทศ ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ สื่อ/เครื่องมือสำหรับการนิเทศเพื่อการตรวจสอบ และสื่อ/เครื่องมือการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามที่ครูต้องการ

2.4 ปฏิบัติการนิเทศ (X_4) หมายถึง การกำหนดปฏิทินปฏิบัติการนิเทศตลอดปีการศึกษา โดยอาจทำเป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กหรือรายบุคคล มีกิจกรรมทั้งในและนอกสถานศึกษา เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นสำคัญ

2.5 สรุปผลการนิเทศ (X_5) หมายถึง การสรุปผลการนิเทศเป็นรายภาคเรียน และรายปี การศึกษา เพื่อแสดงผลว่าเป็นอย่างไร มีจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาอย่างไร เพื่อจะได้นำไปวางแผนการนิเทศต่อไป

3. ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา (Y_{tot}) ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย 3 ประการ ดังนี้

3.1 คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y_1) หมายถึง ผู้เรียนหรือผู้รับบริการมีความรู้ความสามารถ หรือทักษะตามจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามหลักสูตร ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความสามารถในการอ่าน การเขียน การสร้างสรรค์ผลงาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความสามารถในการนำความรู้ทักษะพื้นฐานไปใช้หรือประยุกต์ใช้ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

3.2 คุณภาพการจัดการศึกษา (Y_2) หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และชุมชน ท้องถิ่น คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการคิด และการลงมือปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีสื่อ เทคโนโลยีดิจิทัล แหล่งเรียนรู้ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างครูกับผู้เรียน ในฐานะครูกับผู้เรียน มีการกำหนดแนวทางการตรวจสอบ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

3.3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา (Y_3) หมายถึง การจัดระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ภาควิชาเครือข่าย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนพัฒนาการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี นำไปสู่การปฏิบัติงานตามแผนของสถานศึกษา และจัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการ กิจกรรม และนำผลการประเมินดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมถึงการพัฒนาครู วิทยากร ผู้จัดการเรียนรู้ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติงาน ตลอดจนการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สามารถนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างมีคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 1 ฉบับ โดยมีรายละเอียดของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหาร (X_{tot}) ตามที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกำหนด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (Y_{tot}) ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)⁹⁷ มีความหมายและค่าน้ำหนักดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารหรือคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารหรือคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ อยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารหรือคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ อยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารหรือคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ อยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารหรือคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ อยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามขึ้น ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ เพื่อศึกษา

⁹⁷ Rensis Likert, *New Patterns of Management* (New York: McGraw- Hill Book, 1961), 74.

ขั้นตอนวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสอบถาม แล้วนำมาเรียบเรียงให้ตรงกับแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบหาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เฉพาะด้าน จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (index of item objective congruence) โดยค่าความตรงของเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 แล้วนำมาปรับปรุงข้อบกพร่องและเรียบเรียงให้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 แห่ง รวม 30 ฉบับ

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากการทดลองใช้ (try out) คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)⁹⁸ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ผลปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.976

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเสนอต่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดทำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร/จังหวัดในเขตภาคกลาง เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู กศน. ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองสำหรับสถานศึกษาที่สามารถดำเนินการได้ และใช้แบบสอบถามออนไลน์สำหรับสถานศึกษาที่ไม่สะดวกในการเดินทาง โดยจัดส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) จำนวน 132 แห่ง โดยแบ่งเป็น ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่ง

⁹⁸ Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Testing*, 4th ed. (New York: Harper & Row, 1984), 160-161.

ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และ ครู กศน. จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 264 คน เมื่อได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามแต่ละฉบับ
3. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน โดยคำนวณค่าสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (percentage: %)

2. การวิเคราะห์กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร และคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สถิติที่ใช้ คือ มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิตเทียบกับเกณฑ์ตามแนวความคิดของเบสท์ (Best)⁹⁹ มีรายละเอียดดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 ถึง 1.49 แสดงว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารหรือคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 ถึง 2.49 แสดงว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารหรือคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ อยู่ในระดับน้อย

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 ถึง 3.49 แสดงว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารหรือคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 ถึง 4.49 แสดงว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารหรือคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ อยู่ในระดับมาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 ถึง 5.00 แสดงว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารหรือคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง สถิติที่ใช้ คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient: r_{xy}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

⁹⁹ John W. Best, **Research in Education** (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1970), 190.

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 ถึง 0.29 แสดงว่า กระทบการนิเทศของผู้บริหาร กับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.30 ถึง 0.69 แสดงว่า กระทบการนิเทศของผู้บริหาร กับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ 0.70 ถึง 1.00 แสดงว่า กระทบการนิเทศของผู้บริหาร กับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง¹⁰⁰

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) กระทบการนิเทศของผู้บริหาร 2) คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในเขตภาคกลาง 3) ความสัมพันธ์ระหว่างกระทบการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะกลุ่มตัวอย่างเดียวศึกษา สภาวะการณ์ ไม่มีการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในเขตภาคกลาง จำนวน 132 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการใน ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครู กศน. จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 264 คน ตัวแปรต้นที่ศึกษา คือ กระทบการนิเทศของผู้บริหาร ตัวแปรตามที่ศึกษา คือ คุณภาพ การศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระทบการ นิเทศของผู้บริหารตามที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกำหนด และคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (percentage: %) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient: r_{xy})

¹⁰⁰ ชูศรี วงศ์รัตน์, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์, 2560),

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จำนวน 132 แห่ง โดยมีผู้ให้ข้อมูลศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และ ครู กศน. จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 264 คน ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 264 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และ ครู กศน. จำนวน 1 คน จากศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 แห่ง รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 264 คน การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน และ ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้ความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (percentage: %) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 5 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	66	25.00
หญิง	198	75.00
รวม	264	100
2. อายุ		
21 – 30 ปี	23	8.71
31 – 40 ปี	64	24.24
41 – 50 ปี	89	33.71
51 – 60 ปี	88	33.34
รวม	264	100
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	100	37.88
ปริญญาโท	156	59.09
ปริญญาเอก	8	3.03
รวม	264	100
4. ตำแหน่งปัจจุบัน		
ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา	132	50.00
ครู กศน.	132	50.00
รวม	264	100
5. ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน		
ไม่เกิน 5 ปี	98	37.12
6 – 10 ปี	41	15.53
11 – 15 ปี	36	13.64
16 – 20 ปี	38	14.39
21 – 25 ปี	17	6.44
26 ปีขึ้นไป	34	12.88
รวม	264	100

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 198 คน คิดเป็น ร้อยละ 75.00 เพศชาย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41 - 50 ปี มีมากที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 33.71 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 51 - 60 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 33.34 อันดับสาม คือ อายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 24.24 และอันดับสุดท้าย คือ อายุระหว่าง 21 - 30 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 8.71 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 156 คน คิดเป็น ร้อยละ 59.09 รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 37.88 และอันดับ สุดท้าย คือ ระดับปริญญาเอก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.03 ตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบ แบบสอบถามมีจำนวนเท่ากัน คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ สถานศึกษา และ ครู กศน. จำนวนตำแหน่งละ 132 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และประสบการณ์ใน ตำแหน่งปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ไม่เกิน 5 ปี มากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 37.12 รองลงมา คือ ระหว่าง 6 - 10 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 15.53 อันดับสาม คือ ระหว่าง 16 - 20 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็น 14.39 อันดับสี่ คือ ระหว่าง 11 - 15 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็น 13.64 อันดับห้า คือ 26 ปีขึ้นไป จำนวน 34 คน คิดเป็น 12.88 และอันดับสุดท้าย คือ ระหว่าง 21 - 25 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็น ร้อยละ 6.44

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในเขตภาคกลาง

การวิเคราะห์กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 1 กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในเขตภาคกลางอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean: \bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) ของกระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลางทั้งในภาพรวม และจำแนกรายด้าน จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 264 คน โดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 5

ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศของผู้บริหาร
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวม (X_{tot})

(n = 132)

ด้าน	กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวม (X_{tot})	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X_1)	4.48	0.55	มาก
2	วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก (X_2)	4.49	0.53	มาก
3	สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X_3)	4.29	0.66	มาก
4	ปฏิบัติการนิเทศ (X_4)	4.42	0.51	มาก
5	สรุปผลการนิเทศ (X_5)	4.37	0.58	มาก
รวม (X_{tot})		4.42	0.50	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขต
ภาคกลาง โดยภาพรวม (X_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.50) และเมื่อพิจารณาจำแนก
ตามรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้
ด้านวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.53) รองลงมา คือ ด้านศึกษา
สภาพปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.55) ด้านปฏิบัติการนิเทศ ($\bar{X} = 4.42$,
S.D. = 0.51) ด้านสรุปผลการนิเทศ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.58) และด้านสร้างสื่อและเครื่องมือ
การนิเทศ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า
มีค่าระหว่าง 0.51 – 0.66 ซึ่งหมายความว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถาม
มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อวิเคราะห์กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์
ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จำแนกเป็นรายด้าน โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic
mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) จะได้ผลการวิเคราะห์
ดังรายละเอียด ตามตารางที่ 6 – 10

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศของผู้บริหาร
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X_1)

(n = 132)

ข้อ	ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X_1)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของสถานศึกษา และความต้องการพัฒนาด้านต่างๆของสถานศึกษาอย่างเป็น ระบบ	4.37	0.67	มาก
2	ผู้บริหารมีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนหรือ ผู้รับบริการ เช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.48	0.66	มาก
3	ผู้บริหารมีการศึกษาข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ ติดตามประเมินผล	4.42	0.68	มาก
4	ผู้บริหารมีการสำรวจ สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับ ฟังความคิดเห็นจากครูหรือวิทยากร ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครู หรือวิทยากรร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความ ต้องการ	4.51	0.63	มากที่สุด
5	ผู้บริหารมีการศึกษา นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของ สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด	4.62	0.59	มากที่สุด
6	ผู้บริหารมีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหา ที่แท้จริง เพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน	4.45	0.66	มาก
รวม		4.48	0.55	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขต
ภาคกลาง ด้านศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$,
S.D. = 0.55) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ
โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารมีการศึกษา นโยบาย เป้าหมาย
วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.59) ผู้บริหารมีการสำรวจ
สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นจากครูหรือวิทยากร ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครู
หรือวิทยากรร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.63)
ตามลำดับ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้
ผู้บริหารมีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนหรือผู้รับบริการ เช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.66) ผู้บริหารมีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริง

เพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.66) ผู้บริหารมีการศึกษาข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ ติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.68) ผู้บริหารมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของสถานศึกษาและความต้องการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.67) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.59 – 0.68 ซึ่งหมายความว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก (X_2)

(n = 132)

ข้อ	วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก (X_2)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารมีการประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการดำเนินงานนิเทศอย่างต่อเนื่อง	4.61	0.58	มากที่สุด
2	ผู้บริหารมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต้องการแก้ไข	4.47	0.66	มาก
3	ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศ โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ	4.48	0.64	มาก
4	ผู้บริหารมีการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา	4.42	0.67	มาก
5	ผู้บริหารมีการกำหนดโครงการกิจกรรม ปรับปรุงหรือส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา	4.51	0.60	มากที่สุด
6	ผู้บริหารมีการจัดทำแผนการดำเนินงานนิเทศอย่างเหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา	4.49	0.63	มาก
7	ผู้บริหารมีการนำหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในกระบวนการทำงาน	4.41	0.65	มาก
รวม		4.49	0.53	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.53) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารมีการประชุมครูและบุคลากรที่

เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการดำเนินงานนิเทศอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.58) ผู้บริหารมีการกำหนดโครงการกิจกรรม ปรับปรุงหรือส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารมีการจัดทำแผนการดำเนินงานนิเทศอย่างเหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.63) ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการนิเทศ โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.64) ผู้บริหารมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.66) ผู้บริหารมีการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.67) ผู้บริหารมีการนำหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในกระบวนการทำงาน ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.58 – 0.67 ซึ่งหมายความว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 9 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X_3)

(n = 132)

ข้อ	สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X_3)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารมีการประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อเครื่องมือนิเทศ	4.38	0.70	มาก
2	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศ	4.34	0.72	มาก
3	ผู้บริหารสร้างความรู้ความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศติดตาม โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศการศึกษา เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือครู	4.23	0.78	มาก
4	ผู้บริหารจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบสังเกตการสอน เป็นต้น	4.22	0.75	มาก
รวม		4.29	0.66	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$,

S.D. = 0.66) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารมีการประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อเครื่องมือนิเทศ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.70) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.72) ผู้บริหารสร้างความรู้ความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศติดตาม โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศการศึกษา เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือครู ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.78) ผู้บริหารจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบสังเกตการสอน เป็นต้น ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.70 – 0.78 ซึ่งหมายความว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 10 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านปฏิบัติการนิเทศ (X_4)

(n = 132)

ข้อ	ปฏิบัติการนิเทศ (X_4)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารมีการนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศอย่างจริงจัง	4.20	0.69	มาก
2	ผู้บริหารดำเนินการนิเทศตามปฏิทินการนิเทศ และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	4.32	0.67	มาก
3	ผู้บริหารดำเนินการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร	4.67	0.55	มากที่สุด
4	ผู้บริหารมีการประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน สะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกัน	4.49	0.58	มาก
รวม		4.42	0.51	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านปฏิบัติการนิเทศ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.51) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ ผู้บริหารดำเนินการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.55) และอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารมีการประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน สะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.49$,

S.D. = 0.58) ผู้บริหารดำเนินการนิเทศตามปฏิทินการนิเทศ และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (\bar{X} = 4.32, S.D. = 0.67) ผู้บริหารมีการนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศอย่างจริงจัง (\bar{X} = 4.20, S.D. = 0.69) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.55 – 0.69 ซึ่งหมายความว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 11 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านสรุปผลการนิเทศ (X_5)

(n = 132)

ข้อ	สรุปผลการนิเทศ (X_5)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารมีการระดมความคิดเห็นจากครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการสรุปผลการนิเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศให้เหมาะสมยิ่งขึ้น	4.45	0.61	มาก
2	ผู้บริหารมีการนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศมาเก็บไว้อย่างเป็นระบบ	4.28	0.69	มาก
3	ผู้บริหารมีการปรับปรุงการนิเทศให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น	4.34	0.67	มาก
4	ผู้บริหารมีการนำผลที่ได้รับจากการนิเทศไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน	4.41	0.65	มาก
	รวม	4.37	0.58	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านสรุปผลการนิเทศ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.58) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารมีการระดมความคิดเห็นจากครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการสรุปผลการนิเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.61) ผู้บริหารมีการนำผลที่ได้รับจากการนิเทศไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน (\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.65) ผู้บริหารมีการปรับปรุงการนิเทศให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น (\bar{X} = 4.34, S.D. = 0.67) ผู้บริหารมีการนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศมาเก็บไว้อย่างเป็นระบบ (\bar{X} = 4.28, S.D. = 0.69) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.61 – 0.69 ซึ่งหมายความว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

การวิเคราะห์คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 2 คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลางอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) ของคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ทั้งในภาพรวม และจำแนกรายด้าน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 264 คน โดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 11 ตารางที่ 12 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวม (Y_{tot})

(n = 132)

ด้าน	คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในเขตภาคกลางโดยภาพรวม (Y_{tot})	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y_1)	4.29	0.48	มาก
2	คุณภาพการจัดการศึกษา (Y_2)	4.36	0.50	มาก
3	คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา (Y_3)	4.48	0.46	มาก
รวม (Y_{tot})		4.38	0.44	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวม (Y_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.44) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.50) และด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.46 – 0.50 ซึ่งหมายความว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อวิเคราะห์คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จำแนกเป็นรายด้าน โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) จะได้ผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียดตามตารางที่ 12 - 14

ตารางที่ 13 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของ
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y_1)

(n = 132)

ข้อ	คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y_1)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด	4.03	0.77	มาก
2	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด	4.50	0.55	มากที่สุด
3	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นร่วมกับผู้อื่น	4.22	0.60	มาก
4	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการ สร้างสรรค์งาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม	4.11	0.73	มาก
5	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล	4.23	0.66	มาก
6	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสุขภาพทางกาย ที่เหมาะสม ในแต่ละช่วงวัย และมีสุขภาพจิต อารมณ์ และสังคมที่ดี	4.38	0.60	มาก
7	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการอ่าน การเขียน เพื่อการสื่อสารเป็นไปตามเกณฑ์	4.34	0.61	มาก
8	ผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำความรู้ ทักษะพื้นฐาน ที่ได้รับไปใช้หรือประยุกต์ใช้	4.37	0.60	มาก
9	ผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ ความสามารถ และหรือ ทักษะ และหรือคุณธรรมเป็นไปตามเกณฑ์การจบหลักสูตร	4.44	0.59	มาก
10	ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ หรือประยุกต์ใช้บนฐานค่านิยมร่วมของสังคม	4.37	0.61	มาก
11	ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องนำความรู้ไปใช้จนเห็นเป็น ที่ประจักษ์หรือตัวอย่างที่ดี	4.17	0.76	มาก
12	ผู้รับบริการมีความรู้ หรือทักษะ หรือประสบการณ์ สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย	4.38	0.62	มาก
รวม		4.29	0.48	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.48) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.55) และอยู่ในระดับมาก จำนวน 11 ข้อ โดยเรียงลำดับ ค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ ความสามารถ และหรือทักษะ และหรือคุณธรรมเป็นไปตามเกณฑ์การจบหลักสูตร ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.59) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสุขภาพทางกายที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และมีสุขภาพจิต อารมณ์ และสังคมที่ดี ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.60) ผู้รับบริการมีความรู้ หรือทักษะ หรือประสบการณ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอรรถาธิบาย ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.62) ผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำความรู้ ทักษะพื้นฐานที่ได้รับไปใช้หรือประยุกต์ใช้ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.60) ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ หรือประยุกต์ใช้บนฐานค่านิยมร่วมของสังคม ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.61) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการอ่าน การเขียน เพื่อการสื่อสารเป็นไปตามเกณฑ์ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.61) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.66) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.60) ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องนำความรู้ไปใช้จนเห็นเป็นที่ประจักษ์หรือตัวอย่างที่ดี ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.76) ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการสร้างสรรค์งาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.73) และผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.55 – 0.77 ซึ่งหมายความว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 14 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของ
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา (Y₂)

(n = 132)

ข้อ	คุณภาพการจัดการศึกษา (Y ₂)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1	สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน บริบท และความต้องการของ ผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น	4.29	0.64	มาก
2	ครูวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็น รายบุคคล หรือรายกลุ่ม และนำข้อมูลมาวางแผนการจัดการ เรียนรู้	4.34	0.64	มาก
3	ครูออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	4.28	0.66	มาก
4	ครูใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตร วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของ ผู้เรียน	4.28	0.67	มาก
5	ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียน อย่างทั่วถึง	4.43	0.59	มาก
6	ครูมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนการศึกษา ขั้นพื้นฐานอย่างเป็นระบบ	4.48	0.59	มาก
7	สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องอย่างเป็น ระบบ สอดคล้องกับบริบท ความต้องการ และความจำเป็น ของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน สังคม	4.33	0.64	มาก
8	วิทยาการการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ ความสามารถหรือ ประสบการณ์ตรงตามหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง	4.43	0.64	มาก
9	วิทยาการการศึกษาต่อเนื่องใช้สื่อ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	4.29	0.64	มาก
10	วิทยาการการศึกษาต่อเนื่องวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่าง ถูกต้อง น่าเชื่อถือ	4.31	0.68	มาก

ตารางที่ 13 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของ
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา (Y_2) (ต่อ)

(n = 132)

ข้อ	คุณภาพการจัดการศึกษา (Y_2)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
11	วิทยากรการศึกษาต่อเนื่องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	4.39	0.60	มาก
12	ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยกำหนด และจัดโครงการหรือกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยที่สอดคล้องกับบริบท ความต้องการ และความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน สังคม	4.39	0.60	มาก
13	ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัยาศัย และมีการปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.36	0.63	มาก
14	สถานศึกษาสามารถพัฒนา หรือจัดหาสื่อ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามอัยาศัย	4.34	0.61	มาก
15	ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาตามอัยาศัย	4.48	0.57	มาก
รวม		4.36	0.50	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.50) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาตามอัยาศัย ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.57) ครูมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.59) ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.59) วิทยากรการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ ความสามารถหรือประสบการณ์ตรงตามหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.64) วิทยากรการศึกษาต่อเนื่องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.60) ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยกำหนด และจัดโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยที่สอดคล้องกับบริบท ความต้องการ และความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน สังคม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.60) ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัยาศัย และมีการปรับปรุง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.63) สถานศึกษาสามารถพัฒนา หรือจัดหาสื่อ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามอัยาศัย ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.61) ครูวิเคราะห์ความ

ต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม และนำข้อมูลมาวางแผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.64) สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบท ความต้องการ และความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน สังคม ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.64) วิทยาการการศึกษาต่อเนื่องวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.68) สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริบท และความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.64) วิทยาการการศึกษาต่อเนื่องใช้สื่อและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.64) ครูออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.66) และครูใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตร วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.67) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.57 – 0.68 ซึ่งหมายความว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 15 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา (Y_3)

(n = 132)

ข้อ	คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา (Y_3)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	มีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อัตลักษณ์ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.66	0.57	มากที่สุด
2	มีการจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	4.59	0.58	มากที่สุด
3	มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.52	0.61	มากที่สุด
4	มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน	4.68	0.53	มากที่สุด
5	มีการนำผลการประเมินคุณภาพภายในไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.52	0.57	มากที่สุด
6	มีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา	4.38	0.62	มาก

ตารางที่ 14 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพการศึกษาของ
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา (Y₃) (ต่อ)
(n = 132)

ข้อ	คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา (Y ₃)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
7	คณะกรรมการสถานศึกษา ภาควิชาเครือข่าย ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา	4.46	0.61	มาก
8	มีการส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรของสถานศึกษาให้ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานภายในและภายนอกสังกัด	4.53	0.59	มากที่สุด
9	ผู้บริหารให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานแก่บุคลากรอย่างเต็มศักยภาพและเต็มเวลา	4.52	0.56	มากที่สุด
10	มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงานที่รวดเร็ว ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน	4.48	0.59	มาก
11	มีการวางแผนกำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาตามภารกิจของสถานศึกษา	4.47	0.57	มาก
12	คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด	4.50	0.59	มากที่สุด
13	มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ภาควิชาเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	4.45	0.62	มาก
14	มีการกำหนดและดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินงานในการส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	4.38	0.65	มาก
15	มีการจัดทำงานวิจัยอย่างง่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการของสถานศึกษาในแต่ละปีงบประมาณ	4.07	0.88	มาก
รวม		4.48	0.46	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.46) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 ข้อ

โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการจัดทำรายงานประจำปี ที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.53) มีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อัตลักษณ์ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.57) มีการจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.58) มีการส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรของสถานศึกษาให้ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานภายในและภายนอกสังกัด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.59) ผู้บริหารให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานแก่บุคลากรอย่างเต็มศักยภาพและเต็มเวลา ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.56) มีการนำผลการประเมินคุณภาพภายในไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.57) มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.61) คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.59) และอยู่ในระดับมากจำนวน 7 ข้อ โดยเรียงลำดับ ค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงานที่รวดเร็ว ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.59) มีการวางแผนกำกับนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานการจัดการศึกษาตามภารกิจของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.57) คณะกรรมการสถานศึกษา ภาควิชาครูช่วย ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.62) มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ภาควิชาครูช่วยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.62) มีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.62) มีการกำหนดและดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม หรือขั้นตอนการดำเนินงานในการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.65) และมีการจัดทำงานวิจัยอย่างง่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการของสถานศึกษาในแต่ละปีงบประมาณ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.88) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.53 – 0.88 ซึ่งหมายความว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง เพื่อตอบคำถามของการวิจัยข้อที่ 3 กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์

กันหรือไม่ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product – moment correlation coefficient) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 15

ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

(n = 132)

กระบวนการนิเทศ ของผู้บริหาร	คุณภาพการศึกษา ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y ₁)	คุณภาพการจัดการศึกษา (Y ₂)	คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา (Y ₃)	ภาพรวม (Y _{tot})
ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X ₁)		.501**	.637**	.638**	.638**
วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก (X ₂)		.589**	.698**	.659**	.711**
สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X ₃)		.531**	.602**	.582**	.626**
ปฏิบัติการนิเทศ (X ₄)		.581**	.671**	.663**	.702**
สรุปผลการนิเทศ (X ₅)		.608**	.723**	.700**	.745**
ภาพรวม (X _{tot})		.624**	.734**	.721**	.761**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 15 พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร (X_{tot}) กับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (Y_{tot}) ในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r_{xy} = 0.761$) ในลักษณะคล้ายตามกัน

เมื่อพิจารณากระบวนการนิเทศของผู้บริหาร (X_{tot}) กับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอรายด้าน (Y₁ – Y₃) พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะคล้ายตามกันทุกด้านในระดับปานกลาง - สูง โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ คุณภาพการจัดการศึกษา ($r_{xy} = 0.734$) คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ($r_{xy} = 0.721$) คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ ($r_{xy} = 0.624$)

เมื่อพิจารณากระบวนการนิเทศของผู้บริหาร รายด้าน ($X_1 - X_5$) กับคุณภาพการศึกษาของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยภาพรวม (Y_{tot}) พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ในลักษณะที่คล้อยตามกันทุกด้านในระดับปานกลาง - สูง โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ สรุปลผลการนิเทศ ($r_{xy} = 0.745$) วางแผนการนิเทศและกำหนด ทางเลือก ($r_{xy} = 0.711$) ปฏิบัติการนิเทศ ($r_{xy} = 0.702$) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ($r_{xy} = 0.638$) และสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ($r_{xy} = 0.626$)

เมื่อพิจารณากระบวนการนิเทศของผู้บริหาร รายด้าน ($X_1 - X_5$) กับคุณภาพการศึกษาของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอรายด้าน ($Y_1 - Y_3$) พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ในลักษณะที่คล้อยตามกันทุกคู่ โดยเรียงลำดับคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด 5 ลำดับแรก ดังนี้ กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ด้านสรุปลผลการนิเทศ กับคุณภาพการศึกษาของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r_{xy} = 0.723$) กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ด้านสรุปลผลการนิเทศ กับคุณภาพการศึกษาของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กัน ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.700$) กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ด้านวางแผนการนิเทศและกำหนด ทางเลือกกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.698$) กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ด้านปฏิบัติการ นิเทศกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.671$) กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ด้านปฏิบัติการ นิเทศกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.663$) ตามลำดับ และคู่ที่มี ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยที่สุดเป็นลำดับสุดท้าย คือ กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ด้านศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการ กับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้านคุณภาพ ของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.501$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง 2) คุณภาพการศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จำนวน 132 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน และครู กศน. 1 คน รวมทั้งสิ้น 264 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกำหนด และคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 264 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ (frequency: f) ร้อยละ (percentage: %) มัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean: \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศของผู้บริหารของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือกด้านศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านปฏิบัติการนิเทศ ด้านสรุปผลการนิเทศ และด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ตามลำดับ

2. คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับ

ค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา และด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ ตามลำดับ

3. กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง และมีลักษณะคล้ายตามกัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้านพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ด้านสรุปผลการนิเทศ กับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง และกระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ด้านศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการ กับคุณภาพการศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการนิเทศของผู้บริหารเป็นนโยบายและจุดเน้นของกรมส่งเสริม การเรียนรู้ โดยให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อให้การจัดการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีคุณภาพ สามารถสนองความต้องการของ ประชาชน อีกทั้งผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ ตลอดจนมีพฤติกรรมที่จะสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และพันธกิจของ สถานศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภิกขุวิชญ์ ยางงาม ที่ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใส วิทยา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไป น้อย ดังนี้ 1) ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา 2) ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก 3) ด้านการประเมินผลและรายงานผล 4) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ พัฒนา และ 5) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กำชัย ยุกติชาติ ที่ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัด

ลูกแก่ประชาชนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแก่ประชาชนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแก่ประชาชนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ 2) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ 3) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 4) ด้านการประเมินผลและรายงานผล และ 5) การสร้างเครื่องมือนิเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรนภา วัฒนน้อยและทัศนะ ศรีปัดดา ที่ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ และด้านการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยรัตน์ พารเพิง, สถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์ และนฤจรี เจริญสุข ที่ได้ศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ 3) ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ 4) ด้านการวางแผนการนิเทศ 5) ด้านการสำรวจความต้องการและความจำเป็น และ 6) ด้านการประเมินผลการนิเทศและรายงานผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ สิงห์จ้อย ที่ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในกับทักษะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศภายในวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ วางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ลงมือปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สร้างเสริมกำลังใจอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก

ด้านศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านปฏิบัติการนิเทศ ด้านสรุปผลการนิเทศ และด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ โดยในด้านที่มีค่ามัธยเลขคณิตอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีการศึกษานโยบาย เป้าหมาย และจุดเน้นการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายการนิเทศอย่างจริงจัง ชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานนิเทศ ประชุมวางแผน จัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดขั้นตอนในการทำงาน และจัดทำแผนการนิเทศอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของซาชาเรียล (Zachariah) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐในประเทศเคนยา ผลการวิจัยพบว่าการนิเทศการจัดการศึกษาถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเพื่อให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามกฎระเบียบและขั้นตอนของข้าราชการและความซื่อตรงต่อหน่วยงาน ประโยชน์ของการดำเนินงานนิเทศ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการสร้างผลงานทางวิชาการของผู้เรียน การปรับปรุงคุณภาพในการจัดการศึกษาของครู รวมถึงการช่วยให้ครูผู้สอนสามารถติดตามผลการจัดเรียนการสอนของตนเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของกำชัย ยุคติชาติ ที่ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชุนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชุนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชุนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดและมาก โดยข้อที่มีค่ามัธยเลขคณิตอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือ 1) คณะนิเทศมีการกำหนดประเด็น/หัวข้อในการนิเทศ กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างชัดเจน 2) โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะนิเทศและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะนิเทศภายในอย่างเหมาะสม 3) คณะนิเทศมีการกำหนดระยะเวลาในการนิเทศ โดยกำหนดระยะเวลาในการนิเทศที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาและการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของพรนภา วัฒนน้อยและทัศนะ ศรีปัดดา ที่ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้าน

การวางแผนการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พบว่า อยู่ในระดับมาก

ส่วนกระบวนการนิเทศของผู้บริหารของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ แม้ว่าจะมีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับมาก แต่ก็จัดได้ว่าอยู่ในอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับกระบวนการนิเทศในด้านอื่น ๆ ทั้งด้านศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ด้านปฏิบัติการนิเทศ และด้านสรุปผลการนิเทศ รวมถึงผู้บริหารมีภารกิจในการบริหารงานอื่น ๆ จำนวนมาก จึงไม่สามารถสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภิกษาวิชญ์ ยางงาม ที่ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสร้างสื่อเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) มีการจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษารูปแบบต่างๆ เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน และเครื่องมือ เพื่อช่วยในการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น 2) มีการนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจัง และ 3) มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับผู้บริหารและครู เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศภายใน ที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือการนิเทศภายใน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของกำชัย ยุคดิชาติ ที่ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูปัต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูปัต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสร้างเครื่องมือนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) คณะนิเทศมีการประเมินผลการใช้สื่อและเครื่องมือการนิเทศอย่างเหมาะสม 2) คณะนิเทศมีการจัดทำคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางและสร้างความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงานของทีมนิเทศ และ 3) คณะนิเทศมีการสร้างสื่อ เครื่องมือการนิเทศที่สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การประชุมระบบทางไกล เป็นต้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจ

เนื่องจากผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ได้ตระหนักถึงการดำเนินการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ กำหนดภารกิจของสถานศึกษาที่ชัดเจน การกำกับติดตามงานสม่ำเสมอ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน มีความเป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งครูและผู้บริหาร สร้างโอกาสในการเรียนรู้และให้เวลาผู้เรียน จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด และปลอดภัย จัดหลักสูตรที่ชัดเจนสอดคล้องกับเป้าหมาย ใช้กลวิธีในการประเมินที่หลากหลาย จัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ พัฒนางานอยู่บนพื้นฐานของงานวิชาการและการวิจัย ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างเต็มที่และมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟาร์ฮาท (Farhat) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษามี 17 ตัวแปร ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การบริหารจัดการ ความเป็นมืออาชีพ และคุณภาพที่เกี่ยวกับสถานศึกษา ซึ่งปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดีที่สุด คือ ความเป็นมืออาชีพ ซึ่งความเป็นมืออาชีพที่ได้ผลดีของการบริหารงานนั้นต้องมีการประสานงานและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสถานศึกษา ส่วนสภาพแวดล้อม เช่น อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษา ห้องเรียน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ โฟท์ และคนอื่นๆ (Fauth and others) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดอันดับคุณภาพการสอนตามการรับรู้ของนักเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน 3 ประการ ประกอบด้วย การบริหารจัดการชั้นเรียน การกระตุ้นการรับรู้ และบรรยากาศชั้นเรียน ซึ่งการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ส่วนการกระตุ้นทางสติปัญญาและบรรยากาศชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสนใจในรายวิชาต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของคุนันทิพัฒน์ อ่อนศรี ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ 2) คุณภาพการจัดการศึกษา/การให้บริการ และ 3) คุณภาพของผู้เรียน/ผู้รับบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุมาวดี วุฒินาม ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 2) มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ และ 3) มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรยา ศิริโตและ พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษากับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้

- 1) ด้านกระบวนการดูแลและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 2) ด้านคุณภาพเด็กปฐมวัย และ
- 3) ด้านการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยน์พร แก้วจิราสิน ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัด นครปฐม ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด นครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) กระบวนการบริหารและการจัดการ 2) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น และ 3) คุณภาพของผู้เรียน ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ภิรมย์เมือง ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ 1) ด้านอัตลักษณ์ของโรงเรียน 2) ด้านมาตรการส่งเสริม 3) ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และ 4) ด้านคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธชววรรณ สุทธธำรง ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารกับ คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในเขตภาคกลาง อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา และด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ โดยในด้านที่มีค่ามัชฌิม เลขคณิตอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง กำหนดภารกิจของ สถานศึกษาที่ชัดเจน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สร้างโอกาสในการเรียนรู้ จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหลักสูตรที่ชัดเจนสอดคล้องกับเป้าหมาย พัฒนางานอยู่บน พื้นฐานของงานวิชาการและการวิจัย ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างเต็มที่และมีการวางแผนการ ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการจัดระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมี

ส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ภาควิชาหรือฝ่าย ในการร่วมกำหนดและจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี นำไปสู่การปฏิบัติงานตามแผนของสถานศึกษา และมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของของสุนันทิพัฒน์ อ่อนศรี ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ส่วนคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ แม้ว่าจะมีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับมาก แต่ก็จัดได้ว่าอยู่อันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เรียนหรือผู้รับบริการยังต้องการได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่ดี มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ สร้างสรรค์งาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม รวมถึงมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีสุขภาพร่างกายที่เหมาะสม และมีความสามารถในการอ่าน การเขียนเพื่อการสื่อสาร ผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จึงต้องให้ความสำคัญกับแผนการศึกษาแห่งชาติ การประกันคุณภาพการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหรือผู้รับบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของฉี และซาง (Xie and Zhang) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จสูง: การศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมดี มีผู้เรียนที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการจำนวนมาก และมีความพร้อม รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการเรียนรู้มากกว่า จะมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของของ สุนันทิพัฒน์ อ่อนศรี ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร ด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

3. จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง เป็นผู้มีความสามารถในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นนักวางแผนพัฒนา สามารถนำกระบวนการนิเทศที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกำหนด ทั้งด้านศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ด้านปฏิบัติการนิเทศ และด้านสรุปผลการนิเทศ ไปสู่การปฏิบัติ เกิดกระบวนการนิเทศที่เป็นระบบ ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาประสบผลสำเร็จ จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากตามไปด้วย ในขณะเดียวกัน หากกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง อยู่ในระดับต่ำ ย่อมส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลางอยู่ในระดับต่ำด้วยเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองกิตต์ วัชชุม ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการสอนของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอนของครู โดยภาพรวมสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะที่คล้ายตามกันทุกคู่ โดยคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มากที่สุด คือ กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ด้านสรุปผลการนิเทศ กับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีการวางแผนการดำเนินงานโครงการตามขั้นตอน และหลังจากการปฏิบัติการนิเทศจะมีการสรุปผลการนิเทศให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ เพื่อตรวจสอบความสำเร็จการดำเนินการ วิเคราะห์ และเปรียบเทียบหาข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยสรุปผลการนิเทศเป็นรายภาคเรียน และรายปีงบประมาณ เพื่อแสดงผลว่าเป็นอย่างไร มีจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาอย่างไร

รวมไปถึงการติดตามผลการดำเนินการนิเทศเป็นระยะอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินเก็บไว้อย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างเป็นระบบ และหาแนวทางพัฒนาการนิเทศครั้งต่อไป เพื่อนำไปสู่คุณภาพการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พลหัส คงเทศ และอนุชา กอนพ่วง ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่สำคัญสำหรับการพัฒนาครูในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร/ผู้ให้การนิเทศและครูเพื่อดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำครูในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรออกแบบการเรียนรู้พัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สามารถ ทิมนาถ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของ กลี๊กแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนมีประสิทธิภาพผลทำให้ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศแต่ละกลุ่มตามวิธีการนิเทศมีสมรรถภาพการนิเทศการสอนหลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนและครูผู้รับการนิเทศมีสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านหลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการสอนมีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการทฤษฎีการนิเทศการสอนแบบพัฒนาการและการนำไปใช้จึงสามารถพัฒนาให้ครูมีสมรรถภาพสูงขึ้น ทั้งผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศกล่าวคือองค์ประกอบด้านหลักการกำหนดว่าครูผู้สอนมีความแตกต่างกันจึงต้องใช้วิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า ด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ มีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จึงควรมีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศของ

ผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ โดยควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ให้ร่วมกันสร้างสื่อ และเครื่องมือการนิเทศที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งทดลองใช้เครื่องมือการนิเทศให้สามารถสะท้อนการดำเนินงานได้จริง จะทำให้ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ มีค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง จึงควรมีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง ด้านคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ ควรมีมาตรการในการเร่งรัดคุณภาพผู้เรียนให้มากขึ้น ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ โดยจัดโครงการ/กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก เสริมทักษะการอ่าน การเขียน การสร้างสรรค์ผลงาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้

3. จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง แสดงให้เห็นว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอจึงควรให้ความสำคัญกับกระบวนการนิเทศ ทั้งในด้านศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ปฏิบัติการนิเทศ และสรุปผลการนิเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการนิเทศของผู้บริหาร ด้านสรุปผลการนิเทศ ที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด โดยการส่งเสริมให้ผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศ จัดให้มีการประชุมตามระยะเวลาที่กำหนด ตรวจสอบการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสรุปผลการนิเทศ ซึ่งทำให้สามารถกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนของงาน และสามารถพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นที่คุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่การดำเนินงานที่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคใต้ และในพื้นที่อื่น ๆ

รายการอ้างอิง

- "กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561." **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 135, ตอนที่ 11ก (23 กุมภาพันธ์ 2561)
- กำชัย ยุกติชาติ. "การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแก ประชาชนูทิศสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2." **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 12, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2564): 17.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. **การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้**. มหาสารคาม: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน และอภิสรณ์ ภาชนะวรรณ. "การนิเทศการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0." **วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ**, 4, 1 (มกราคม - มิถุนายน 2561): 195.
- กุลกาญจน์ สุวรรณรักษ์. "การนิเทศการสอนในยุค 4.0." **บทความวิชาการ สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา** (สิงหาคม 2562): 3.
- จรรยา ศิริโต และพรศักดิ์ สุจริตรักษ์. "ความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือในการจัดการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษากับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลจังหวัดราชบุรี." **วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 4, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2564): 595 - 606.
- จิตติมา วรรณศรี. **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา**. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ, 2557.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. **การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์, 2560.
- ธชวรรณ สุทธาธาร. "สมรรถนะของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2." **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 4, 3 (มกราคม-มิถุนายน 2557): 73-85.
- นัยนัปพร แก้วจิราสิน. "ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม." **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 10, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2562): 610.

นิตยา เปลื้องนุช. **การบริหารหลักสูตร**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.

"ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา." **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 125, ตอนพิเศษ 60ง (25 มีนาคม 2551)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553.

ปิยรัตน์ พารเพิง สถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์ และณัฐจรี เจริญสุข. "แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี." **วารสารนาคบุตรปริทรรศน์** 12, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2563): 112-125.

พรนภา วัฒน้อย และทัศนะ ศรีปัดดา. "กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนากิจการการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1."

Journal of Roi Kaensarn Academi 7, 4 (เมษายน 2565): 45-59.

"พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ.2566." **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 140, ตอนที่ 20ก (19 มีนาคม 2566)

พลหัส คงเทศ และอนุชา กอนพ่วง. "รูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 1." **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร** 21, 2 (เมษายน - มิถุนายน 2562): 198-211.

พิชญานา ยืนยาว. **ตำราภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษาและสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม: คณะครุศาสตร์ โครงการตำรามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2562.

ภิชาวิชญ์ ยางงาม. "กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3." **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท** ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2564.

มนูญ อรุณไพโรจน์ และคนอื่น ๆ. **การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553.

ยุพิน ยืนยง. "การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพ การวิจัยในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ." **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย** 3, 1 - 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2554): 196 - 203.

รัตนา ดวงแก้ว. "การพัฒนาคุณภาพการศึกษา." ใน **ประมวลสาระชุดนโยบายการแผนงานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หน่วยที่ 11**. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2556.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. **การนิเทศการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา, 2557.

- . **การบริหารวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์, 2554.
- เรืองกิตต์ วัชชุม. "ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานตามกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิภาพการสอน ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครพนมเขต 2." **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม** 2, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2555): 41.
- โรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษกในพระบรมราชูปถัมภ์. **คู่มือการนิเทศภายในปี 2554 - 2557**. สมุทรปราการ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6, 2554.
- วชิรา เครือคำอ้าย. **การนิเทศการศึกษา**. เชียงใหม่: ส.การพิมพ์, 2558.
- วัชรวิลา เล่าเรียนดี. **การนิเทศการสอน**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. **เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- วีระศักดิ์ ชมภูคำ. **การนิเทศการศึกษา**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2550.
- ศุภนันทิพัฒน์ อ่อนศรี. "การบริหารคุณภาพกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตกรุงเทพมหานคร." **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร** 19, 1 (มกราคม - มิถุนายน 2564): 416 - 431.
- สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง. "สรุปผลการประเมินคุณภาพการจัดการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2564 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคกลาง." 4 พฤศจิกายน 2564.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **การนิเทศภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: ครูสภา, 2551.
- . **การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555.
- "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)." **ราชกิจจานุเบกษา** (30 ธันวาคม 2559)
- "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570)." **ราชกิจจานุเบกษา** (1 พฤศจิกายน 2565)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กศน.** กรุงเทพฯ: รังษีการพิมพ์, 2552.
- . **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กศน.** กรุงเทพฯ: รังษีการพิมพ์, 2553.
- . **แนวทางการประกันคุณภาพภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต**. กรุงเทพฯ: รังษีการพิมพ์, 2561.

- . **แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2562**. ม.ป.ท., 2563.
- . "หนังสือที่ ศธ0210.130/2304 เรื่องแจ้งผลการดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ." 20 เมษายน 2564.
- . "หนังสือที่ ศธ0210.130/6130 เรื่องแจ้งผลการดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ." 3 พฤศจิกายน 2564.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2561.
- สุทธนู ศรีไสย์. **หลักการนิเทศการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- สุภาพร ภิรมย์เมือง. "การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3." **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 4, 3 (มกราคม-มิถุนายน 2557): 171-180.
- สุมิตร สุวรรณ. **กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรู๊ป, 2565.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. **การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- เสาวনী สิริสุขศิลป์. **ภาวะผู้นำทางกรนิเทศการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2564.
- อานนท์ สิงห์จ้อย. "ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในกับทักษะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี." **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์** 3, 3 (ตุลาคม 2560 - มกราคม 2561): 130-142.
- อุมาวดี วุฒินาม. "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9." **วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี** 8, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564): 150 - 179.
- Acheson, Keith A. **Techniques in the Clinical Supervision of Teaches**. New York: Longman, 1992.
- Acheson, Keith A., and Meredith Damien Gall. **Clinical Supervision and Teacher**

- Development : Preservice and Inservice Applications.** 5th ed. New York John Wiley & Sons, 2003.
- Adu, Emmanuel O., Gbadegesin M. Akinloye, and Olabisi F. Olaoye. "Internal and External School Supervision: Issues, Challenges and Wayforward." **International Journal of Educational Sciences** 7, 2 (2014): 269-278.
- Alammar Laila. "The Effective School: The Role of the Leader in School Effectiveness." **Educational research and reviews** 10, 6 (2015): 702-713.
- Allen, Agih A. "Effective School Management and Supervision: Imperative for Quality Education Service Delivery." **An International Multidisciplinary Journal** 9, 3 (July 2015): 62-74.
- Beach, Don M., and Judy Reinhartz. **Supervision Leadership : Focus on Instruction.** Boston Allyn and Bacon, 2000.
- . **Supervision Leadership: Focus on Instruction.** Boston: Allyn and Bacon, 2000.
- Benjamin Fauth and others. "Student Ratings of Teaching Quality in Primary School: Dimensions and Prediction of Student Outcomes." **Learning and Instruction** 29 (February 2014): 1-9.
- Best, John W. **Research in Education.** Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1970.
- Cronbach, Lee J. **Essentials of Psychological Testing.** 4th ed. New York: Harper & Row, 1984.
- Farhat, Saleem. "Determinants of School Effectiveness: A Study at Punjab Level." **International Journal of Humanities and Social Science** 2, 14 (July 2012): 248.
- Glickman, Carl D., Stephen P. Gordon, and Jovita Ross-Gordon. **The Basic Guide to Supervision and Instructional Leadership.** 3rd ed. Boston: Pearson Education, 2013.
- Hoy, Wayne K., and Cecil G. Miskel. **Educational Administration: Theory Research and Practice.** 9th ed. New York: McGraw –Hill, Inc., 2013.
- Krejcie, Robert V., and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities." **Journal for Educational and Psychological Measurement** 3 (November 1970): 608.

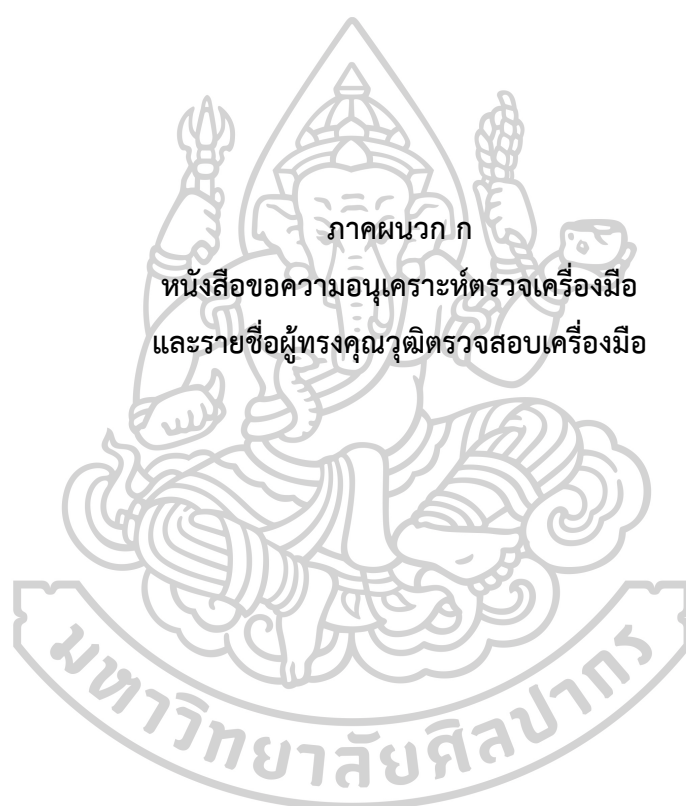
- Likert, Rensis. **New Patterns of Management**. New York: McGraw- Hill Book, 1961.
- Lunenburg, Fred C., and Allen C. Ornstein. **Educational Administration: Concepts and Practices**. 7th ed. Thousand Oaks: SAGE Publications, 2021.
- Pérez, Soto M. "Factors to Improve Job Performance and School Effectiveness." **International Journal of Educational Management** 34, 5 (2020): 805-822.
- Sergiovanni, Thomas J., and Robert J. Starratt. **Supervision: A Redefinition**. 8th ed. New York: McGraw - Hill, 2007.
- UNESCO. "Efa Global Monitoring Report: Understanding Education Quality." January 28, 2022 http://www.unesco.org/education/gmr_download/chapter1.pdf.
- Wanzare, Zachariah. "Instructional Supervision in Public Secondary Schools in Kenya." **Educational Management Administration & Leadership Journal** 40, 2 (March 2012): 188-216.
- Xie, Guihua, and Yangyang Zhang. "School of Golden Touch? A Study of School Effectiveness in Improving Student Academic Performance." **The Journal of Chinese Sociology** 7, 7 (May 2020): 1-22.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ
และรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ อว 8612.2/4-044

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์นครปฐม 73000

15 สิงหาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.วราเสฏฐ์ เกษิสังข์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวปิยะนุช ครนวัตร รหัสประจำตัว 620620018 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคกลาง” ในครั้งนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. **ดร.วราเสฏฐ์ เกษีสังข์**
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดราชบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
2. **ดร.จันทร์พิมพ์ วงศ์ประชารัตน์**
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
3. **นางสาวบุศรา แพทย์รัตน์**
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางกรวย
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนนทบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
4. **นางสาวชนากานต์ สายหมี**
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสวนผึ้ง
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดราชบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
5. **นางศิรินทร์ทิพย์ อินทะนาม**
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนบ้านเขากำแพง จังหวัดสุพรรณบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษา
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร

ข้อ	กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปรผล
		1	2	3	4	5			
ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X₁)									
1	ผู้บริหารมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของสถานศึกษาและความต้องการพัฒนาต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	ผู้บริหารมีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนหรือผู้รับบริการ เช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	ผู้บริหารมีการศึกษาข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามประเมินผล	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	ผู้บริหารมีการสำรวจ สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นจากครูหรือวิทยากร ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูหรือวิทยากรร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
5	ผู้บริหารมีการศึกษา นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	ผู้บริหารมีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริง เพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปรผล
		1	2	3	4	5			
วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก (X₂)									
7	ผู้บริหารมีการประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการดำเนินงานนิเทศอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	ผู้บริหารมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการนิเทศ โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	ผู้บริหารมีการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	ผู้บริหารมีการกำหนดโครงการกิจกรรมปรับปรุงหรือส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
12	ผู้บริหารมีการจัดทำแผนการดำเนินงานนิเทศอย่างเหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
13	ผู้บริหารมีการนำหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในกระบวนการทำงาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X₃)									
14	ผู้บริหารมีการประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อเครื่องมือนิเทศ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
15	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	กระบวนการนิเทศของผู้บริหาร	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปรผล
		1	2	3	4	5			
16	ผู้บริหารสร้างความรู้ความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศติดตาม โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศการศึกษา เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือครู	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
17	ผู้บริหารจัดทำเครื่องมือในการนิเทศสำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบสังเกตการสอน เป็นต้น	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
ปฏิบัติการนิเทศ (X₄)									
18	ผู้บริหารมีการนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศอย่างจริงจัง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
19	ผู้บริหารดำเนินการนิเทศตามปฏิทินการนิเทศ และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
20	ผู้บริหารดำเนินการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
21	ผู้บริหารมีการประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน สะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกัน	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
สรุปผลการนิเทศ (X₅)									
22	ผู้บริหารมีการระดมความคิดเห็นจากครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการสรุปผลการนิเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศให้เหมาะสมยิ่งขึ้น	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
23	ผู้บริหารมีการนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศมาเก็บไว้อย่างเป็นระบบ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
24	ผู้บริหารมีการปรับปรุงการนิเทศให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	กระบวนงานนิเทศของผู้บริหาร	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปรผล
		1	2	3	4	5			
25	ผู้บริหารมีการนำผลที่ได้รับจากการนิเทศไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

คุณภาพการศึกษา

ข้อ	คุณภาพการศึกษา	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปรผล
		1	2	3	4	5			
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y₁)									
1	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการสร้างสรรค์งานชิ้นงาน หรือนวัตกรรม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสุขภาพทางกาย ที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และมีสุขภาพจิต อารมณ์ และสังคมที่ดี	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการอ่าน การเขียน เพื่อการสื่อสารเป็นไปตามเกณฑ์	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	คุณภาพการศึกษา	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปรผล
		1	2	3	4	5			
8	ผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำความรู้ ทักษะพื้นฐานที่ได้รับไปใช้หรือประยุกต์ใช้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	ผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ความสามารถ และหรือทักษะ และหรือคุณธรรมเป็นไปตามเกณฑ์การจบหลักสูตร	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ หรือประยุกต์ใช้บนฐานค่านิยมร่วมของสังคม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องนำความรู้ไปใช้จนเห็นเป็นที่ประจักษ์หรือตัวอย่างที่ดี	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
12	ผู้รับบริการมีความรู้ หรือทักษะ หรือประสบการณ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y₂)									
13	สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริบทและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
14	ครูวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม และนำข้อมูลมาวางแผน การจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	คุณภาพการศึกษา	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปรผล
		1	2	3	4	5			
15	ครูออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
16	ครูใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตร วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
17	ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไข ปัญหาให้แก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
18	ครูมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
19	สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ บริบท ความต้องการ และความจำเป็น ของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน สังคม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
20	วิทยากรการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ ความสามารถหรือประสบการณ์ตรงตาม หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
21	วิทยากรการศึกษาต่อเนื่องใช้สื่อ และจัด สภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการจัด การศึกษาต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
22	วิทยากรการศึกษาต่อเนื่องวัดและ ประเมินผลผู้เรียนอย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
23	วิทยากรการศึกษาต่อเนื่องจัด กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
24	ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย กำหนด และจัดโครงการ หรือกิจกรรม การศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับ บริบท ความต้องการ และความจำเป็น ของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน สังคม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	คุณภาพการศึกษา	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปรผล
		1	2	3	4	5			
25	ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามอัธยาศัย และมีการปรับปรุง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
26	สถานศึกษาสามารถพัฒนา หรือจัดหาสื่อ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
27	ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา (Y₃)									
28	มีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อัตลักษณ์ มาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
29	มีการจัดทำและดำเนินการตาม แผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการ ประจำปีของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
30	มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมิน คุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
31	มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงาน การประเมินคุณภาพภายใน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
32	มีการนำผลการประเมินคุณภาพภายใน ไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
33	มีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	คุณภาพการศึกษา	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปรผล
		1	2	3	4	5			
34	คณะกรรมการสถานศึกษา ภาควิ เครื่องข่าย ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
35	มีการส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรของ สถานศึกษาให้ได้รับการพัฒนาจาก หน่วยงานภายในและภายนอกสังกัด	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
36	ผู้บริหารให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้หรือ การปฏิบัติงานแก่บุคลากรอย่างเต็ม ศักยภาพและเต็มเวลา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
37	มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการ บริหารงานที่รวดเร็ว ถูกต้อง เป็น ปัจจุบัน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
38	มีการวางแผนกำกับ นิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงานการจัด การศึกษาตามภารกิจของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
39	คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
40	มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ภาควิเครื่องข่ายมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
41	มีการกำหนดและดำเนินงานตาม แผนงาน โครงการ กิจกรรมหรือขั้นตอน การดำเนินงานในการส่งเสริมสนับสนุน การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
42	มีการจัดทำงานวิจัยอย่างง่ายเกี่ยวกับ การบริหารจัดการของสถานศึกษาในแต่ ละปีงบประมาณ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
หนังสือขอตกลงเครื่องมือ
และรายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ

ที่ อว 8612.2/457

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

20 กันยายน 2565

เรื่อง ขออนุญาตยืมเครื่องมือนักศึกษาทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออุททอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ

ด้วย นางสาวปิยะนุช ทรนวิตร รหัสประจำตัว 620620018 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคกลาง” ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขออนุญาตยืมให้นักศึกษาทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ปฏิบัติภาระแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

รายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ

ที่	รายชื่อสถานศึกษา
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครปฐม	
1	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองนครปฐม
2	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสามปราน
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดลพบุรี	
3	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอโคกสำโรง
4	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอท่าหลวง
5	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองลพบุรี
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดสระบุรี	
6	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
7	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองสระบุรี
8	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเสาไห้
9	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหนองโดน
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดสุพรรณบุรี	
10	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางปลาม้า
11	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองสุพรรณบุรี
12	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภออู่ทอง
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร	
13	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตดุสิต
14	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตพญาไท
15	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตมีนบุรี

ภาคผนวก ง
การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.976	67

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X1.1)	296.57	575.978	.478	.976
ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X1.2)	296.53	575.706	.490	.976
ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X1.3)	296.53	578.051	.404	.976
ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X1.4)	296.53	577.499	.481	.976
ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X1.5)	296.40	581.559	.339	.977
ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ (X1.6)	296.60	572.662	.677	.976

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
วางแผนการนิเทศและกำหนด ทางเลือก (X2.1)	296.40	580.869	.370	.976
วางแผนการนิเทศและกำหนด ทางเลือก (X2.2)	296.40	577.007	.544	.976
วางแผนการนิเทศและกำหนด ทางเลือก (X2.3)	296.50	572.190	.712	.976
วางแผนการนิเทศและกำหนด ทางเลือก (X2.4)	296.57	572.599	.603	.976
วางแผนการนิเทศและกำหนด ทางเลือก (X2.5)	296.47	571.361	.667	.976
วางแผนการนิเทศและกำหนด ทางเลือก (X2.6)	296.50	574.741	.531	.976
วางแผนการนิเทศและกำหนด ทางเลือก (X2.7)	296.67	567.816	.710	.976
สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X3.1)	296.60	569.490	.597	.976
สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X3.2)	296.67	567.954	.603	.976
สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X3.3)	296.63	565.895	.661	.976
สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ (X3.4)	296.77	560.668	.739	.976
ปฏิบัติการนิเทศ (X4.1)	296.77	563.426	.754	.976
ปฏิบัติการนิเทศ (X4.2)	296.63	567.413	.721	.976
ปฏิบัติการนิเทศ (X4.3)	296.40	573.421	.706	.976
ปฏิบัติการนิเทศ (X4.4)	296.40	576.869	.550	.976
สรุปผลการนิเทศ (X5.1)	296.53	569.706	.646	.976
สรุปผลการนิเทศ (X5.2)	296.73	566.547	.704	.976
สรุปผลการนิเทศ (X5.3)	296.60	569.283	.656	.976
สรุปผลการนิเทศ (X5.4)	296.60	568.524	.753	.976
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y1.1)	296.80	576.924	.355	.977

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y1.2)	296.53	577.913	.464	.976
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y1.3)	296.83	575.523	.484	.976
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y1.4)	296.83	571.523	.571	.976
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y1.5)	296.70	573.045	.675	.976
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y1.6)	296.67	573.264	.581	.976
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y1.7)	296.77	570.668	.634	.976
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y1.8)	296.63	570.240	.780	.976
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y1.9)	296.57	573.978	.552	.976
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y1.10)	296.60	576.179	.469	.976
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y1.11)	296.73	569.513	.472	.977
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ (Y1.12)	296.60	574.248	.611	.976
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.1)	296.73	568.892	.686	.976
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.2)	296.73	566.961	.836	.976
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.3)	296.73	569.168	.751	.976
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.4)	296.63	572.033	.705	.976
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.5)	296.80	570.648	.478	.977
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.6)	296.63	569.895	.795	.976
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.7)	296.70	569.252	.738	.976
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.8)	296.63	572.930	.590	.976
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.9)	296.77	570.875	.627	.976
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.10)	296.73	571.444	.664	.976

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.11)	296.77	570.530	.476	.977
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.12)	296.67	572.920	.673	.976
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.13)	296.67	571.264	.742	.976
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.14)	296.70	570.562	.688	.976
คุณภาพการจัดการศึกษา (Y2.15)	296.70	571.114	.758	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.1)	296.50	574.259	.624	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.2)	296.50	573.638	.650	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.3)	296.50	569.776	.815	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.4)	296.40	578.317	.485	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.5)	296.43	573.220	.695	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.6)	296.50	569.845	.716	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.7)	296.37	574.723	.671	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.8)	296.37	576.240	.600	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.9)	296.50	573.983	.560	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.10)	296.50	573.293	.665	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.11)	296.60	569.697	.801	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.12)	296.63	571.275	.652	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.13)	296.50	577.017	.507	.976

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.14)	296.57	571.151	.656	.976
คุณภาพการบริหารจัดการของ สถานศึกษา (Y3.15)	296.87	568.533	.586	.976

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
และรายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ อว 8606 4552

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

31 ตุลาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาญจนบุรี

ด้วย นางสาวปิยะนุช ศรีนุวัตร รหัสประจำตัว 620620018 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังดำเนินการวิทยานิพนธ์ เรื่อง " กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคกลาง" มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 คน เพื่อประกอบการดำเนินการวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร. อธิกมาส มากจ้อย)

ผู้รักษาการแทนรองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.088-2292013

รายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่	ชื่อสถานศึกษา
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร	
1	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตคลองเตย
2	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตคลองสามวา
3	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตจตุจักร
4	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตจอมทอง
5	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตดอนเมือง
6	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตทวีวัฒนา
7	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตทุ่งครุ
8	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตบางกอกน้อย
9	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตบางกอกใหญ่
10	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตบางกะปิ
11	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตบางขุนเทียน
12	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตบางเขน
13	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตหนองจอก
14	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตบางคอแหลม
15	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตบางแค
16	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตบางซื่อ
17	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตบางนา
18	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตบางบอน
19	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตบางพลัด
20	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
21	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตพระโขนง
22	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตภาษีเจริญ
23	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตยานนาวา
24	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตราชเทวี
25	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตราชบุรีบูรณะ
26	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตลาดกระบัง
27	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตลาดพร้าว

รายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ที่	ชื่อสถานศึกษา
28	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตวัฒนา
29	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตสวนหลวง
30	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตสะพานสูง
31	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตสาทร
32	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตสายไหม
33	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตหลักสี่
34	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตห้วยขวาง
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาญจนบุรี	
35	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองกาญจนบุรี
36	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบ่อพลอย
37	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอท่าม่วง
38	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอทองผาภูมิ
39	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสี่ลหะบุรี
40	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอพนมทวน
41	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเลาขวัญ
42	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหนองปรือ
43	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอห้วยกระเจา
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดชัยนาท	
44	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองชัยนาท
45	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอมโนรมย์
46	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสรรพยา
47	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหนองมะโมง
48	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหันคา
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครปฐม	
49	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกำแพงแสน
50	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอนครชัยศรี
51	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอดอนตูม
52	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางเลน

รายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ที่	ชื่อสถานศึกษา
53	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอพุทธมณฑล
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนนทบุรี	
54	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองนนทบุรี
55	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางใหญ่
56	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางบัวทอง
57	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอปากเกร็ด
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี	
58	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองปทุมธานี
59	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอธัญบุรี
60	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอลาดหลุมแก้ว
61	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอลำลูกกา
62	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสสามโคก
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
63	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสสามร้อยยอด
64	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอทับสะแก
65	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางสะพานน้อย
66	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอปราณบุรี
67	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหัวหิน
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	
68	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอพระนครศรีอยุธยา
69	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอท่าเรือ
70	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางไทร
71	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางปะอิน
72	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางปะหัน
73	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอภาชี
74	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอวังน้อย
75	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเสนา
76	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางซ้าย

รายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

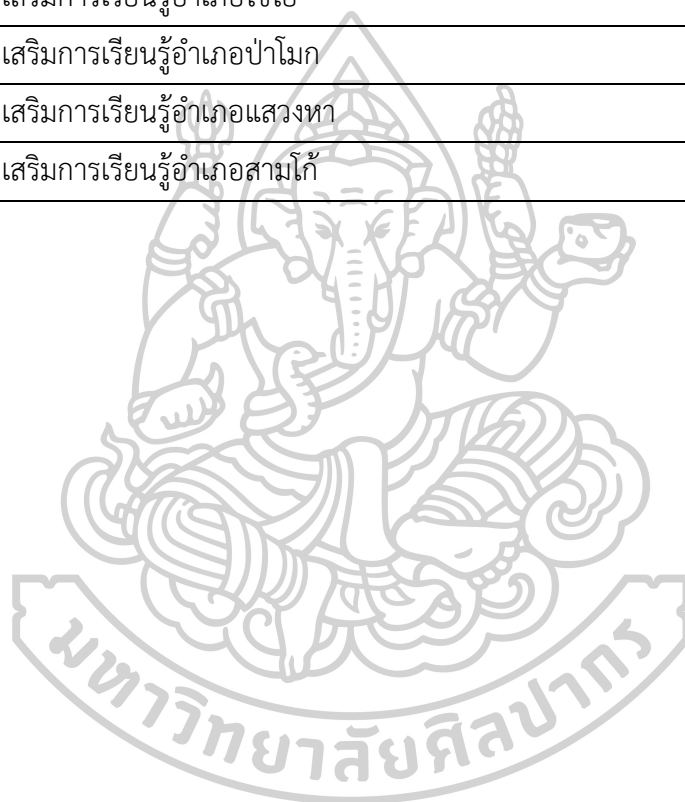
ที่	ชื่อสถานศึกษา
77	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอมหาสาร
78	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบ้านแพรง
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดเพชรบุรี	
79	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาชัย
80	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหนองหญ้าปล้อง
81	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอชะอำ
82	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอท่ายาง
83	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบ้านลาด
84	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบ้านแหลม
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดราชบุรี	
85	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองราชบุรี
86	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอจอมบึง
87	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสวนผึ้ง
88	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบ้านโป่ง
89	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางแพะ
90	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอปากท่อ
91	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบ้านคา
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดลพบุรี	
92	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอพัฒนานิคม
93	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอชัยบาดาล
94	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอท่าม่วง
95	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบ้านหมี่
96	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสระโบสถ์
97	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอโคกเจริญ
98	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอลำสนธิ
99	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหนองม่วง
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดสมุทรปราการ	
100	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองสมุทรปราการ

รายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ที่	ชื่อสถานศึกษา
101	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางบ่อ
102	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางพลี
103	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางเสาธง
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดสมุทรสงคราม	
104	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองสมุทรสงคราม
105	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางคนที
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดสมุทรสาคร	
106	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองสมุทรสาคร
107	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบ้านแพ้ว
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดสระบุรี	
108	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแก่งคอย
109	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหนองแค
110	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอวิหารแดง
111	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหนองแซง
112	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบ้านหมอ
113	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอดอนพุด
114	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอพระพุทธบาท
115	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอมวกเหล็ก
116	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอวังม่วง
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดสิงห์บุรี	
117	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองสิงห์บุรี
118	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอบางระจัน
119	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอค่ายบางระจัน
120	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภออินทร์บุรี
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดสุพรรณบุรี	
121	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอดอนเจดีย์
122	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านช้าง
123	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเดิมบางนางบวช
124	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอศรีประจันต์

รายชื่อสถานศึกษาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ที่	ชื่อสถานศึกษา
125	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสองพี่น้อง
126	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสามชูก
127	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหนองหญ้าไซ
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอ่างทอง	
128	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองอ่างทอง
129	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอไชโย
130	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอป่าโมก
131	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแสวงหา
132	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสสามโก้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษา
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง โดยมีวัตถุประสงค์
 - 1) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศของผู้บริหารศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง
 - 2) เพื่อทราบคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง และ 3) เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในเขตภาคกลาง
2. แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน จำนวน 72 ข้อ ดังนี้
 - ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ
 - ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหาร จำนวน 25 ข้อ
 - ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา จำนวน 42 ข้อ
3. ผู้ตอบแบบสอบถาม สถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) ครู กศน. จำนวน 1 คน
4. ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงให้ครบทุกข้อ ตาม QR Code ด้านล่างนี้ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะใช้เพื่อการศึกษาโดยภาพรวมเท่านั้น ผลการวิจัยจะไม่ส่งผลกระทบต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
bit.ly/Thesis-piyanuch2565

นางสาวปิยะนุช ทรนุวัตร
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เบอร์โทร 08 4572 4997

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อ	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2	อายุ ☐ 21 – 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 – 60 ปี
3	ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
4	ตำแหน่งปัจจุบัน ☐ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ☐ ครู กศน.
5	ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน ☐ 1 – 5 ปี ☐ 6 – 10 ปี ☐ 11 – 15 ปี ☐ 16 – 20 ปี ☐ 20 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหาร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้คือ

- 1 หมายถึง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อย
- 3 หมายถึง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก
- 5 หมายถึง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ความเห็น				
		1	2	3	4	5
ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ						
1	ผู้บริหารมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของสถานศึกษาและความต้องการพัฒนาในด้านต่างๆของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ					
2	ผู้บริหารมีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนหรือผู้รับบริการ เช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน					
3	ผู้บริหารมีการศึกษาข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ ติดตามประเมินผล					
4	ผู้บริหารมีการสำรวจ สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นจากครูหรือวิทยากร ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูหรือวิทยากรร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความ ต้องการ					
5	ผู้บริหารมีการศึกษา นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด					
6	ผู้บริหารมีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่แท้จริง เพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน					
วางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก						
7	ผู้บริหารมีการ ประชุม ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการดำเนินงานนิเทศอย่างต่อเนื่อง					
8	ผู้บริหารมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข					

ข้อ	ข้อความ	ความเห็น				
		1	2	3	4	5
9	ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศ โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ					
10	ผู้บริหารมีการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา					
11	ผู้บริหารมีการกำหนดโครงการกิจกรรม ปรับปรุงหรือส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา					
12	ผู้บริหารมีการจัดทำแผนการดำเนินงานนิเทศอย่างเหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา					
13	ผู้บริหารมีการนำหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในกระบวนการทำงาน					
สร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ						
14	ผู้บริหารมีการ ประชุม ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อเครื่องมือนิเทศ					
15	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศ					
16	ผู้บริหารสร้างความรู้ความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศติดตาม โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศการศึกษา เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือครู					
17	ผู้บริหารจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบสังเกตการสอน เป็นต้น					
ปฏิบัติการนิเทศ						
18	ผู้บริหารมีการนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศอย่างจริงจัง					
19	ผู้บริหารดำเนินการนิเทศตามปฏิทินการนิเทศ และ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้					
20	ผู้บริหารดำเนินการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร					

ข้อ	ข้อความ	ความเห็น				
		1	2	3	4	5
21	ผู้บริหารมีการประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน สะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกัน					
สรุปผลการนิเทศ						
22	ผู้บริหารมีการระดมความคิดเห็นจากครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการสรุปผลการนิเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศให้เหมาะสมยิ่งขึ้น					
23	ผู้บริหารมีการนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศมาเก็บไว้อย่างเป็นระบบ					
24	ผู้บริหารมีการปรับปรุงการนิเทศให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น					
25	ผู้บริหารมีการนำผลที่ได้รับจากการนิเทศไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน					

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้คือ

- 1 หมายถึง คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง คุณภาพการศึกษาอยู่ระดับน้อย
- 3 หมายถึง คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก
- 5 หมายถึง คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ความเห็น				
		1	2	3	4	5
คุณภาพของผู้เรียนหรือผู้รับบริการ						
1	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด					
2	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด					
3	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น					
4	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการสร้างสรรค์งาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม					
5	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล					
6	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสุขภาวะทางกาย ที่เหมาะสม ในแต่ละช่วงวัย และมีสุขภาพจิต อารมณ์ และสังคมที่ดี					
7	ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการอ่าน การเขียน เพื่อการสื่อสารเป็นไปตามเกณฑ์					
8	ผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำความรู้ ทักษะพื้นฐานที่ได้รับไปใช้หรือประยุกต์ใช้					
9	ผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ ความสามารถ และหรือ ทักษะ และหรือคุณธรรมเป็นไปตามเกณฑ์การจบหลักสูตร					

ข้อ	ข้อความ	ความเห็น				
		1	2	3	4	5
10	ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้หรือประยุกต์ใช้บนฐานค่านิยมร่วมของสังคม					
11	ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องนำความรู้ไปใช้จนเห็นเป็นที่ประจักษ์หรือตัวอย่างที่ดี					
12	ผู้รับบริการมีความรู้ หรือทักษะ หรือประสบการณ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือกิจกรรม การศึกษาตามอัธยาศัย					
คุณภาพการจัดการศึกษา						
13	สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน บริบท และความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น					
14	ครูวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็น รายบุคคล หรือรายกลุ่ม และนำข้อมูลมาวางแผนการจัดการ เรียนรู้					
15	ครูออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่าง ระหว่างบุคคล					
16	ครูใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตร วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน					
17	ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนอย่าง ทัวถถึง					
18	ครูมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนการศึกษา ขั้นพื้นฐานอย่างเป็นระบบ					
19	สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องอย่างเป็น ระบบ สอดคล้องกับบริบท ความต้องการ และความจำเป็น ของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน สังคม					
20	วิทยาการการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ ความสามารถหรือ ประสบการณ์ตรงตามหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง					

ข้อ	ข้อความ	ความเห็น				
		1	2	3	4	5
21	วิทยาการการศึกษาต่อเนื่องใช้สื่อ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาต่อเนื่อง					
22	วิทยาการการศึกษาต่อเนื่องวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ					
23	วิทยาการการศึกษาต่อเนื่องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน					
24	ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยกำหนด และจัดโครงการหรือกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยที่สอดคล้องกับบริบทความต้องการ และความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายในชุมชนสังคม					
25	ผู้จัดกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัยมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัยาศัย และมีการปรับปรุง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง					
26	สถานศึกษาสามารถพัฒนา หรือจัดหาสื่อ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามอัยาศัย					
27	ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาตามอัยาศัย					
คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา						
28	มีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อัตลักษณ์ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา					
29	มีการจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา					
30	มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา					
31	มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน					
32	มีการนำผลการประเมินคุณภาพภายในไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง					

ข้อ	ข้อความ	ความเห็น				
		1	2	3	4	5
33	มีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา					
34	คณะกรรมการสถานศึกษา ภาควิชา หรือ ภาควิชา หรือ ผู้เรียน หรือ ผู้รับบริการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา					
35	มีการส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรของสถานศึกษาให้ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานภายในและภายนอกสังกัด					
36	ผู้บริหารให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานแก่บุคลากรอย่างเต็มศักยภาพและเต็มเวลา					
37	มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงานที่รวดเร็ว ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน					
38	มีการวางแผนกำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานการจัดการศึกษาตามภารกิจของสถานศึกษา					
39	คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด					
40	มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ภาควิชาหรือ ภาควิชา หรือ ผู้เรียน หรือ ผู้รับบริการ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา					
41	มีการกำหนดและดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม หรือขั้นตอนการดำเนินงานในการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้					
42	มีการจัดทำงานวิจัยอย่างง่ายเกี่ยวกับการบริหารจัดการของสถานศึกษาในแต่ละปีงบประมาณ					

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นางสาวปิยะนุช ศรีนวัตร

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2555 สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ (เกียรตินิยมอันดับ 2)
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
จังหวัดนครปฐม

พ.ศ. 2562 ศึกษาต่อระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
จังหวัดนครปฐม

